

REVISTA PEDAGOGICĂ

Nu este mărire fără
virtute; dar nici vir-
tute fără lumină. Deei
lumină înainte de tôte.

Natiunea ce mai mare
este aceea care are cele
mai multe școli.
Școia este arma viito-
rului.

Familia și școia trebuie
să lucreze împreună la o-
ducția copiilor.
Școlul principal al edu-
cației este formarea carac-
terelor energice și morale.
Educația și ajunge școl-
pul prin ajutorul instruc-
țiilor.

INȘTIINȚĂRI

I. Direcția acestei reviste roagă pe onorabilele persoane abo-
nate să citească în partea literară cele scrise sub titlul *Folos și
noroc*.

II. Orcе privește Redacția și Administrația revistei se va adresa
subsemnatului.

ENIÛ-BĂLTEANU
București, Calea Moșilor 138

PEDAGOGIA LUI ARISTOTEL

Educațiunea, după Aristotele, se săvârșește prin : *dedare și învățămînt*. Aceste două mijloace se vor aplica totdeauna paralel, dar dedarea va avea să premeargă. Prin dedare educătorul pregătește inima elevului pentru moralitate, precum plugarul pregătește agrul sîu pentru sîmănatură. Numai dedarea bună poate conduce pe om la înțelegerea legilor morale. Prin învățămînt se dau elevului cunoștințe. Cînd e vorba de învățare, sufletul nobil nu privește folosul material, ci numai valoarea internă a cunoștințelor. Educațiunea întregă are să urmeze după cursul naturii și să fie oare-cum o întregire a dezvoltării naturale.

În cei dintîi cinci ani ai vieții atît ocupațiunile trupesti, cît și cele spirituale au să fie ușoare, pentru ca să nu împedece dezvoltarea naturală, însă trebuie a feri pe elev de nelucrare absolută. Ocupațiunile cele mai acomodate sunt : *jocurile*, cari au să imiteze anumite ocupațiuni serioase din viața practică, pentru care se pregătesc elevii.

Mijloace de educațiune foarte însemnate mai sunt : *narațiunile și fabulele*. Din aceste trebuie a delătura tot ce este urit și îngrozitor și a comunica numai ce este frumos și plăcut.

Copilul cetățeanului liber să nu petreacă între sclavi, de la cari poate vedea exemple rele și poate auzi cuvinte nepotrivite. Omul este ființa cea mai dispusă spre imitațiune, deci să evităm tot ce ar putea da copilului exemple contrare moralității, și de timpuriu trebuie să-l facem a simți plăcerile sublime, pe care i le ofere săvârșirea virtuții.

Cu anul al șaptelea se începe *învățămîntul propriu*. Scopul învățămîntului este de a aduce la dezvoltare deplină pe elevi, pentru ca mai tîrziu să poată și ei lua parte la viața cetățenească. Statul numai prin cetățeni culti își poate realiza destinațiunea sa. Învățămîntul trebuie întocmit așa, încât tinerii să-și procure întreaga cultură, pe care o reclamă praxa vieții, însă ei vor avea să cunoască cu deosebire : frumosul. Cultura, de care trebuie să se împărtășească fie-care ce-

tăţean, se reduce la următoarele : a se şti orienta în rebel, a continua ocupaţiunii şi meserii utile şi pacinice, a petrece timpul liber în desfătări nobile, cu un cuvînt, a săvârşi tot ce este necesar, bun şi frumos. De educaţiunea tinerimii are a se îngriji însu-şi statul, fiind-că viaţa fieştecarui cetăţean este o parte din viaţa statului.

Elevul în etatea copilăriei trebuie să se deprindă în gimnastică, căci dezvoltarea fizică este baza dezvoltării spirituale. Aici nu partea athletică, ci cea estetică e de a se preferi.

Dintre arte elevii vor învăţa *musica* nu numai pentru desfătare, ci mai mult pentru cultivarea şi ocuparea nobilă a orelor libere. Prin muzică se va dezvolta sentimentul estetic. În muzică nu se va cere virtuositate, ci numai înţelegere şi dexteritate temeinică.

Pentru cultura inteligenţei însemnate obiecte sunt : *gramatica* şi *retorica*. La aceste cunoştinţe va servi ca ajutor lectura poeziilor, cari sunt mai superiori de cât istoricilor, fiind-că ei descriu întâmplările nu precum sunt, ci precum acelea ar trebui să fie.

Al patrulea obiect de învăţămînt este : *desemnul*, prin care se dezvoltă în tineri simţul estetic, pentru a putea produce lucrări frumoase şi pentru a şti aprea operele pictorilor şi sculptorilor.

În sistema aristotelică un loc foarte subordonat ocupă : *matematica*, pentru că această ştiinţă, deşi dezvoltă inteligenţa, foarte puţin contribuie la cultura morală a omului, apoi, după părerea lui Aristotele, ea nu consideră frumosul şi nu corespunde pe deplin realităţii, căci nimic nu este în natură atât de oblu ori rotund, precum i se pare geometriului.

Foarte necesară ştiinţă este : *dialectica*, căci prin aceasta se exercită raţiunea, ea ne învaţă a convinge pe alţii şi eventualmente a combate părerile lor eronate, apoi tot ea ne face capabili de a deosebi adevărul de falsitate şi de a studia filosofia. Tinerii au să fie introduşi în *filosofie*, căci numai prin ea vor putea ei să continue o viaţă etică-politică, adecă morală şi folositoare statului.

Dintre toate ştiinţele cea mai înaltă este : *politica*. Ea compete însă numai bărbaţilor maturi, iar nu tineri.

rilor, cari sunt dominați de afecte, cari se lasă răpiți de pasiuni și nu posed experiență întinsă.

Scopul final al întregii educațiuni este *virtutea*, adică modul de procedare moral și rațional în toate acțiunile. Numai prin virtute putem să realizăm destinațiunea vieții noastre, care este asemănarea cu Dumnezeu.

Dr. P. Pipoș.

CONVORBIRI PEDAGOGICE¹

INTRE

UN REVIZOR SCOLAR SI UN INVĂȚATOR

Importanța igienei în educațiune.

Invățătorul. — Iată atâtea luni de când nu ne-am mai putut vedea. Vă spun în credință, D-le Revizor, că atâta ardeam de dorința de a mai vorbi împreună, că nu-mi puteam găsi astâmpăr nicăieri, nici în ocupațiile serioase și nici în cele de vacanță. Spre a-mi mai potoli acest neastâmpăr, am luat și eu cartea de igienă a D-lui Dr. Felix și am citit-o, adică am citit din ea, că este prea mare, ca s'o pot citi toată.

Revizorul. — Ai dreptate să dorești asemenea convorbiri. Trebuie să știi că și eu simțiam mare neliniște că n'am putut să ne mai întâlnim de atâta mară de vreme spre a vorbi împreună; dar sper că, de acum până la Iulie viitor, ne vom vedea regulat odată pe fiecare lună, când vom convorbi împreună asupra cestiunilor pedagogice ce ne interesează de o potrivă pe amândoi.

Invățătorul. — Ați zis : « ne vom întâlni odată pe fiecare lună. » Ah, Doamne, de ce nu este cu putință să ne întâlnim de mai multe ori pe lună ! ?

Revizorul. — Dacă ne vor permite împrejurările, eu aș fi bucuros să ne vedem și de mai multe ori pe lună; dar să ne mulțumim a ne vedea și odată pe lună, numai să nu se mai facă întreruperi. Să vedem acum, despre ce avem să vorbim.

Invățătorul. — Dupe clasificarea științelor făcută de Dv. la cea din urmă convorbire² a noastră, urmează să vorbim astăzi despre *higienă* (?)

1. Vezi asemenea convorbiri în No. 11 și 12, anul VII, această revistă

2. Vezi pagina 735, anul VII al acestei reviste.

Revizorul.—Mă iartă, dar faci rău de pronunți *higienă*, când pronunța corectă este *igienă*, după cum zicem *istorie, umanitate, eroi*, etc., cari toate în limba latină și franceză se scriu cu *h* la început, de și nu se pronunță, dar în limba noastră scriem numai literile ale căror sunete se aud. Nu trebuie să încărcăm fără trebuință scrierea noastră; deci să pronunțăm și să scriem *igienă*.

Invățătorul.—Bine ați făcut că m'ați observat asupra acestui cuvânt, căci eram în nedumerire de a ști, cum să zicem mai bine: *igienă* sau *higienă*. Acum voi pronunța și scrie *igienă*.

Revizorul.—Vorba *igienă* vine de la un cuvânt grecesc care înseamnă *a fi sănătos*. Grecii cei vechi, înainte de Crist, țineau atât de mult la sănătatea lor, în cât ei credeau că este o dumnezeire, o zeiță, anume *Igia*¹, care se ocupa numai de sănătatea oamenilor.

Invățătorul.—Asta se potrivește de minune cu *Știința igienei*, care se ocupă de asemenea cu sănătatea oamenilor.

Revizorul.—In adevăr, *Igiena* este știința care se ocupă cu tot ce are omul mai scump în viața lui, adică cu sănătatea.

Invățătorul.—Vezi, d'aia zice Românul că «sănătatea e mai bună de cât toate.»

Revizorul.—Nu numai Românii au recunoscut valoarea sănătății, ci toate popoarele, din vechimea cea mai adâncă până în zilele noastre; dupe cum se poate vedea și din vorbele latine *mens sana in corpore sano*². Un mare scriitor modern a intitulat *Igiena* cu numele de *Religia sănătății*, un altul i-a zis *Evangelia sănătății* și alții i-au dat diferite alte numiri unele de cât altele mai însemnate.

Invățătorul.—Și cu toate acestea la noi este așa de puțin băgată în seamă; căci, deși în programa scoalelor secundare se prevede un curs de igienă, dar, vai de lume cum se face! Profesorul nostru de igienă, avea o oră pe săptămână, dar în realitate nu era nici o oră pe lună, pentru că nu venia, pentru că sta în cancelarie, pentru că era bolnav, pentru că intra la sfârșitul orei, pentru că . . . și pentru că . . . așa că am eșit din scoala normală c'o notă bună la studiul igienei, fără să știu însă pic de igienă.

Revizorul.—Să nu mai sgândărim atari rane dureroase, ci

1. In grecește se scria *Ἴγία* și latinește *Hygia*, franțuzeste se scrie *Hygée* sau *Hygie* și românește *Igia*.

2. Numai într'un corp sănătos se poate afla o minte întreagă.

să ne urmăm drumul. *Igiena* este așa de importantă, în cât studiul ei ocupă primul loc printre cunoștințele ce trebuie să poseadă dascălul și ce el trebuie să comunice elevilor săi. Și ca să nu crezi că aceasta e o simplă părere a mareluși H. Spencer, îți citez și alți mari scriitori de ai lumii moderne. Astfel Horațiu Mann, fruntașul pedagogilor Americani, vorbind despre *adeverata educațiune* zice: «Prin aceasta înțeleg o educațiune care învață pe orice persoană : 1° *marile legi ale igienei*. 2° datoriile unui cap de familie; 3° toate noțiunile necesare cetățeanului spre a-l pune în poziție să-și îndeplinească cu bună credință și în conștiință datoriile ce ce cere unui om, etc.»

Invetătorul.—Dar acest American vorbește ca și H. Spencer, Englezul.

Revizorul. — Oamenii mari se întâlnesc adesea în cugetări. Iată acum și o maximă a lui Emerson: «Prima condiție, condiție neapărat trebuincioasă spre a isbuti în viață este să fii un bun animal.» D. Filbrick, un alt American, zice că această maximă trebuie luată ca un principiu fundamental în știința educațiunii, din cauză că organele corpului sunt instrumentele ce spiritul întrebuințează în lucrările sale și de la buna constituție a acestor organe atârnă în mare parte eficacitatea lucrării spiritului; și aceasta, pentru că el privește o sănătate bună și dezvoltarea facultăților fizice, ca baza orî cărui sistem de educațiune.

Invetătorul. — Ei bine, D-le Revizor, știți Dv. că și directorul nostru de la scoala normală zicea adesea câte unui scolar bolnăvicios : «Măi, du-te acasă de te fă bine pe deplin, căci măi mult prețuește un bou viu de cât un filosof în groapă.»

Revizorul. — Avea dreptate acel director; căci, ce bine ar rezulta oare pentru viitorul nostru, dacă toată generația cea noă, dacă tot ce e copil ar fi bolnăvicios? Acești copii ajungând oameni vor fi incapabili să susțină o muncă încordată, fie corporală sau spirituală, fără să măi vorbesc de faptul că copiii lor vor fi și măi piperniciți; pe când, dacă generația cea tinără ar fi ignorantă, însă sănătoasă, puternică și plină de viață, societatea și patria ar fi măi în câștig, căci o atare generație poate învăța bine, poate munci și produce mult, poate da naștere unor copii iarăși plini de viață, capabili de progres pe toate tărâmurile.

Invetătorul. — Ce va să zică lucrul adevărat! Vedeți număi că aud acestea din gura dv. și deja vęd cât de întemeiate sînt, așa că nu s'ar putea afla nimeni din cei ce v'ar auzi care să le tăgăduască.

Revisorul. — Adevărul acesta este așa de învederat, în cât sare în ochii tuturor; acesta este cuvântul pentru care s'a prevăzut igiena în programa scoalelor secundare.

Invetătorul. — Și'n programa scoalelor primare se zice: să se dea copiilor noțiunii de igienă dupe cartea de citire.

Revizorul. — Este drept că s'a'u prevăzut prin programele tuturor scoalelor, că se vorbește prin gazete și întruniri publice despre acest studiu; dar, din nenorocire, aceasta se face numai de formă; nu se pune în practică, nu se ia'u măsurile necesare prin sate nici chiar prin orașe. N'a'i de cât să-ți amintești grămezile de murdărie de pe stradcele orașelor și chiar ale Capitalei, infecția ce domină pe la oteluri, hanuri, celelalte stabilimente publice și prin curțile particulare.

Invetătorul. — Dar în sate? Vezi mormanele de gunoii pe toate liniile și prin curțile sătenilor băligarul intră pe ușile caselor de locuit. Ceva mai mult: chiar în odaia de locuit, dorm împreună copiii cu porcii, vițeii, căței și alte dobitoace; așa că par'că-ți pune mâna la gură putoarea, când intri acolo. Și acest rău ar putea fi înlăturat, dacă ar vrea administrația, căci mi-aduc aminte ce a făcut un subprefect în toamna anului 1881. Era unul din subprefecții numiți de reposatul ministru C. A. Rosetti. Indată ce a sosit în plasa Argeșel, din Muscel, și-a mutat subprefectura în com. Mioveni. Alături cu locuința subprefectului era casa lui Diaconescu, un sătean cu oare-carî mijloace.

De la drumul care-î trecea pe dinaintea curții până la ușa casei, era un nomol groasnic, format din noroiu amestecat cu băligarul vitelor. «Vecine, îi zice subprefectul, de ce nu-ți faci o șoseluță de aici, de la drum, până la ușa casei, căci lucrul e ușor: n'a'i de cât să faci cu bățeii două șanțulețe, s'aruncî pământul la mijloc și apoi să aduci câte-va care de pietriș din vale, de la riū.» — Vecinul îi răspundea că nu poate. Azi așa, mâine așa, până când într'o zi subprefectul dă un ordin șoselului primăriei, puindu-î la dispoziție și călărașii subprefecturii pentru execuție, și aceasta în virtutea unui regulament de salubritate publică.

Săteanul protestează, reclamă, dar subprefectul rămâne nelintit în hotărîrea sa și călărașii locuiesc și mănâncă în casa vecinului până când șoseluța este definitiv făcută. În urmă, săteanul era așa de mulțumit că în fie-care zi mulțumia subprefectului, chiar și după mai mulți ani, când se întâlnea cu subprefectul care fusese transferat în plasa Podgoria, acelaș județ.

Acest subprefect a făcut la mai mulți ast-fel de executări, ba punea s'astupe gropile și băltacele de prin sate, să se ridice movilele de gunoiu după liniile satelor. De ce nu fac așa toți subprefecții?

Revizorul. Ei, dragă băete, subprefectul de care vorbești a fost o excepție, eu nu cred să se aplece un al doilea în țara noastră. Dacă ar face ca dînsul toți subprefecții, în zece mult 20 de ani s'ar schimba fața satelor.

Invătătorul. Dar, pentru ce stăpânirea nu îndatorește pe toți subprefecții să facă ca subprefectul acela?

Revizorul. Știi și eu? Dacă ar vrea ar putea să-o facă, mai cu seamă acum când s'a mărit numărul și salariul lor. Dar să ne întorcem, de unde am plecat. Ziceam că la noi nu se pune în practică cele prescrise de programe. Ceva mai mult: când se fac concursurile de profesori, institutori, învățători, nimeni nu se gîndește să 'ntrebe un cuvînt din igienă, de asemenea nici la examenul de bacaleureat. Ce înseamnă aceasta de cât un suprem dispreț pentru această știință așa de neapărat trebuincioasă ori-cărui om, fie bogat sau sărac, sătean sau orășan. Numai când igiena va ocupa în școalele și în societatea noastră locul de frunte ce i se cuvine atât în teorie cât și în practică, numai când bunul traiu va lua locul traiului rău de astăzi; atunci și numai atunci sănătatea populațiunii noastre se va îmbunătăți, sporul va crește, mortalitatea se va împuțina, viața va dura mai mulți ani, progresul va lua avînt în toate privințele și patria va deveni mai puternică, mai respectată și mai fericită.

Invătătorul. Acum înțeleg și mai bine cuvintele următoare ce am copiat din *Cartea de igienă* a D-lui Dr. Felix: «Sănătatea e principala bogăție a copiilor poporului, este nervul muncii și puterea răsboiului.»

Revizorul. Foarte bine a zis D-l autor; de acea *Igiena*, această știință a sănătății, trebuie să aibă în învățămînt aceeași importanță ce are sănătatea în întreaga viață. Dar, pentru ca autoritățile noastre să-i acorde această importanță, ar trebui ca și societatea, opinia publică să dea mîna de ajutor. Din nenorocire, opinia publică la noi arată o nepăsare culpabilă în această privință.

Invătătorul. Nu 'nțeleg bine aceasta. Dacă sunteți bun, vă rog...

Revizorul. Ai s'o înțelegi îndată din cele următoare. Intră într'un salon, într'o cărciumă și ascultă la conversația per-

soanelor de acolo. Ce auzi? După ce se schimbă vorbe asupra politiceii zilei și asupra intrigilor locale, auzi vorbindu-se în genere despre creșterea animalelor : despre îmbunătățirea rasei cailor, a vitelor cornute, a porcilor și chiar a câinilor ; despre încrucișarea raselor, despre cursele cailor, despre învățarea câinilor la vânătoare, despre mijlocul de a avea porci de soiū bun, de a-î îngrașa, a-î îngriji. Dacă observi viața unui moșier, îl vezi în fie-care zi vizitând grajdurile, observând nutrețul vitelor și îngrijirea ce li se dă, apoi trecând în revizie grânarele și pătulele cu produse, în urmă plecând la alte afaceri. Când se întoarce în casă, citește gazete, regulează socotelă, face scrisori, joacă cărți, spune glume, vorbește de moșie, de vecini, de amici și de orî-ce alte afaceri, dar despre copii nici o vorbă, afară de cazuri extraordinare, când întâmplarea aduce vorba despre dinșii. Nici odată însă el nu-și impune datoria să supravegheze de aproape pe acei pentru care el se trudește atâta spre a le strânge avere, pe când datoria lui ar fi ca să nu-i piardă din vedere : ziua și noaptea, în ocupație și la jocuri, la mâncare și la somn, în casă, în curte și în plimbări. Dacă e vorba de învățatură, caută un dascăl care să fie ieftin, mai ieftin de cât vizitiul ; dacă se hotărăște să-l dea într'un pensionat, îl duce acolo unde i-a zis un vecin, care poate face și pe samsarul, sau unde găsește mai ieftin, fără să se intereseze despre capacitatea, moralitatea și conștiințiozitatea direcțiunii. Odată așezat în pensionat, nu vrea să se mai intereseze cum trăește copilul ziua, noaptea, cum învață, cum se poartă, nu ține la altceva de cât să treacă clasa. Vine timpul să-și căsătorească copila sau copilul ? Nu caută alta de cât avere, nu se preocupă să afle dacă viitoarea noră sau ginere este de constituție sănătoasă, de moravuri bune și dacă a primit o educație serioasă. Dacă întrebă p'un asemenea om despre îngrijirea copiilor, îți răspunde că aceasta este afacere de femeie, nevastă-sa se ocupă de ei.

Învățătorul. Aveți mare dreptate, D-le Revizor. Lucrurile se întâmplă tocmai așa, cum spuneți d-v. Am fost învățător în cinci comune până acum și moșierii fac aidoma așa.

Revizorul. Dar să nu crezi că singurii moșierii se conduc astfel față cu copiii, ci și celelalte bresle ale societății. Urmarile acestei nepăsări sunt din cele mai rele : suferințe de tot felul, dureri, boale, patimi, slăbiciuni, mâhniri și moarte ; de acea rar găsești o familie care să n'aibe mai mulți copii

morți de cât în viață. Și din cei ce trăesc, câți nu duc o viață plină de suferințe și de boale provenite din cauza neglijării părinților.

Invătătrul. Ce va să zică omul! Toate acestea le vedem petrecându-se întocmai; dar nici odată nu mi-am dat seama despre cauza lor și cu toate acestea este aproape de mintea fie-căruia.

Revizorul. Așa este. Dar bag de seamă că în dorința noastră de a vorbi despre Igienă și despre însemnătatea ei, noi ne-am prea întins la vorbă; să ne oprim deci astăzi aci, rămânând ca cu ocazia a doua să vorbim despre învățămîntul Igienei.

Invătătorul. Este adevărat că ne-am întins cam mult la vorbă, dar aceasta nu va face nimenui rău.

Revizorul. Din contră, nu mai bine poate face această improspătare a cestiunii igienice; căci, ce bine mai mare și mai trainic poți face oamenilor de cât să-î înveți știința sănătății (Igienă) spre a se putea feri de boale și spre a-și putea prelungi viața cu câți-va ani mai mulți?

O educațiune serioasă în toată puterea cuvîntului trebuie să dea cea mai mare importanță Igienei.

La revedere în luna viitoare.

I. D.

Revizorul școalelor din
județul . . .

MODIFICARILE REGULAMENTULUI ȘCOALELOR SECUNDARE

Prin decretul regal No. 183 din 22 Ianuarie, anul curent, aducându-se niște modificări interesante la regulamentul școalelor secundare, relativ la promovarea elevilor, credem în interesul părinților de familie a le reproduce aici.

Art. 36. Fie-care profesor poate dicta toate pedepsele până la depărtarea din școală.

Depărtarea pe 3 zile o poate pronunța profesorul cu avisul directorului, care pedeapsă va fi trecută în condica disciplinară. Profesorul diriginte cu avisul directorului, are dreptul a decide gonirea pe 7 zile. Directorul până la 15 zile. Gonirea ce trece peste 15 zile se pronunță de conferința profesorală a clasei cu do

treimi de voturi. Gonirea pe un an și gonirea definitivă din școală se hotărăște la licee și seminarii superioare de consiliul școlar sub președinția directorului, și sentința trebuie să fie aprobată de unanimitatea consiliului. În gimnasia și celelalte școli, aceste depărțări se pronunță de consiliul școlar și alți doi profesori trași la sorți urmându-se aceeași normă.

Pentru ori-ce pedeapsă de gonire ce trece peste o lună să inchee act motivat scris de profesorii cari dictează pedeapsa și actul se înregistrează.

Art. 38. Răspunsul școlărilor etc..... (ca și în regulamentul actual).

Purtarea se cifrează cu aceleași numere având următoarea însemnătate :

1, 2, 3, rea ; 4 sau 5 de mijloc ; 6 și 7 bună ; 8 și 9 foarte bună și 10 eminentă.

Fie-care elev va avea o notă deosebită la purtare pe fie care trimestru și la fie-care obiect.

Nota purtării pe trimestrul I va fi rezultatul purtării pe Septembrie, Octombrie și Noiembrie. Nota purtării pe trimestrul II rezultatul purtării pe Decembrie, Ianuarie și Februarie, iar nota purtării pe trimestrul III rezultatul purtării pe Martie, Aprilie, Mai și Iunie.

Pe lângă aceasta elevii interni vor mai avea câte o notă trimestrială la purtare în internat.

Asupra atențiunii și a silinței etc..., (ca în regulamentul actual).

Art. 39. Afară de aceasta va fi pentru fie-care elev o notă de frecvență care se va da după norma următoare :

Nota 10 se va da elevului care nu va avea în tot cursul anului școlar nici o absență nemotivată la toate obiectele.

Nota 9 acelaia ce va avea de la 1-10 ab. nem.

» 8	»	»	»	»	11-20	»	»
» 7	»	»	»	»	21-30	»	»
» 6	»	»	»	»	31-40	»	»
» 5	»	»	»	»	41-50	»	»
» 4	»	»	»	»	51-60	»	»
» 3	»	»	»	»	61-70	»	»
» 2	»	»	»	»	71-80	»	»

În fine, nota 1, se va da aceluși elev care va avea mai

mult de 80 absențe nemotivate, la toate obiectele în tot cursul anului școlar.

În caz când numărul absențelor la un singur obiect, pe un trimestru ar fi mai mare de 10, orî care ar fi numărul total al absențelor, nota de frecuentare a elevului va fi 2.

Art. 40. (Art. 39 din regulamentul actual devine 40 și art. 40 din regulament se suprimă cu totul).

Art. 41. (ca și în regulamentul actual).

Art. 47. Principiul calculării mediilor este :

a). Notele trimestriale cu nota specială la înscris adunate și împărțite cu 4 dau media anuală la fie-care obiect.

b). Media anuală, adunată cu nota examenului și suma împărțită cu 2, dă media totală la fie-care obiect.

c) Media anuală la purtare se capătă adunând cele 3 medii trimestriale ale elevului și împărțind suma cu trei. Pentru elevul intern însă, media anuală definitivă la purtare se capătă, adunând media anuală a purtării din școală, cu media purtării din internat dobândită în același mod și împărțind suma cu doi.

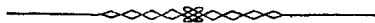
d). Coeficientul de clasificare al fie-cărui elev, se capătă adunând mediile totale (aliniatul b) cu media anuală de la purtare, sau dacă elevul este intern, cu media anuală definitivă și cu nota de frecuentare, calculată după norma statornicită la art. 39.

Calcularea mediilor se face cu două cifre zecimale, Aliniatul d. din regul. actual se suprimă.

Art. 48. (ca și în regulamentul actual).

Art. 49. Nota examenului fiind cel puțin 4, media totală la fie-care obiect cel puțin 5, nota de frecuentare cel puțin, 4, și media anuală la purtare cel puțin 6, elevul va fi promovat.

Reproducătorul.

EDUCATIUNEA MORALA ¹

DE

I. G. NEAMȚU

(Urmare).

De-l veți convinge despre aceasta, fiți siguri că ace copil va fi blând.

Blând, supus, să fie copilul, dar nici odată laș. Să se depărteze ca de foc d-nii educatorii de acel infam sistem de educațiune, prin care copilul într'atâta era de corupt, în cât își săruta varga cu care era bătut. În acest chip admit că se formează o brutalitate mizerabilă, nici odată însă un om.

Blând, supus, să fie copilul, dar să fie cu *demnitate* de sine.

Copilul în a căruî inimă se va sădi respectul de sine, demnitatea, acela este asigurat contra căderii. Toate tentațiunile rămân fără putere atunci, când găsesc un om armat cu demnitate, cu respect de sine.

Tratând copiii cu blândețe, c'un fel de considerațiune, cu încredere și afecțiune, educatorul obține două rezultate bune: blândeța și demnitatea, cari se vor desvolta în tinerele inimi, așa, după cum nici nu se poate presupune. Ah! ce daruri nestimate sunt acestea pentru un educator!

Dar cine nu știe cât de prețuită este modestia la om? Și pentru ce?

Modestia este apretiată, știindu-se că numai omul de merite este modest. Cel ce n'are multă știință, se mândrește de cele 2—3 idei ce le posedă și ignorează întinderea și profunditatea cunoștințelor altora.

Cel ce nu este deplin virtos, face paradă de puținele sale calități, pentru că n'a ajuns încă să știe că virtutea nu e un merit, ci o datorie.

Omul cel adevărat instruit însă, cel adevărat virtos, își consideră calitățile sale ca niște haine de toate zilele, cu cari nu se mândrește nici odată. Aceasta înseamnă modestie, lucru care arată pentru ce omul cu merite este modest.

Modestia dar trebuie să se inspire copiilor; pentru că

1. A se vedea numerile precedente.

nimic nu este mai frumos de cât un copil (băiat sau fetiță) modest.

Modeștii vor fi copiii însă atunci, când d-nii educatori vor ști să-i convingă că nu e un *merit* ci o *datorie* de a împlini legile moralei.

Modestia însă să nu se cofunde cu decența.

A fi modest, este a nu se mândri cu darurile sale, iar decent, a nu face de cât cea ce se cuvine.

Frumosul în morală consistă în *decență*. Fie-care să făptuiască, să vorbească, să se poarte după pozițiunea sa. O față tinăreă trebuie să aibă cu totul altă conduită de cât un tinăr militar, pentru-că cea ce poate unui militar i-se cuvine, pentru o față este indecent; și apoi este știut că nimica pe lume nu poate fi mai periculos viitorului unei fete, de cât indecența.

Atât în fapte cât și în aparență fie-care copil, dar mai cu seamă fetele să fie deplin decente, adică să nu facă alt-ceva decât cea ce li se cuvine.

Reserva, modestia și delicatetea sunt lucrurile pe cari le prescrie decența.

Și fie-care copil ușor se deprinde la decență mai ales aceia, cari necontenti sunt supraveghiați, ca să nu poată face nimica ce e contra buneii cuviințe. Copilului încă de mic să nu i-se permită un gest, o vorbă, o faptă cât de neînsemnată, ce n'ar fi decență. Asupra dormitoarelor, asupra recreațiunilor, asupra jocurilor copiilor ori ce educator să-și aibă ochii bine deschiși, căci aici foarte ușor contractează deprinderi nedecente. Chiar în investirea lor, încă se va cere decență. Cine și va ține persoana în o atitudine iudecentă, nu cred că va avea mai multă decență în fapte.

Deci decența și modestia trebuie să domnească în toate și totdeauna.

În încercarea acestei lucrări m'am silit a arăta toate acele calități fără de cari omul nici odată nu poate fi moral, iar a fi moral e o datorie a fie-căruia în parte și a tuturor în genere. — M'am încercat a arăta ce e sensul moral și sentimentele, ce e voința, justiția, dreptul și datoriile, dragostea de lucru, ordinea, economia și exactitatea, ce e adevărul și sinceritatea, invidia, îngrădirea și calomnia, ce e bunătatea, bine-facerea și îndatorirea, moderația și paciența, supunerea, blândeța și

demnitatea și la urmă ce e modestia și decența ; și cât de mult bine aduc toate acestea calității omenirii, dacă se știu implânta în inima copilului de către acei ce trebuie să-l ferească de rele și să-l facă bun, să-l facă virtos.

Pe lângă calitățile de mai sus însă mai este una care merită atențiunea educătorului și aceea este curățenia, care totodată este și doctorul casei după cum de mulți și cu drept cuvânt e botezată.

Fie-care aducător foarte mult trebuie să se silească de a inspira copiilor gustul și obiceiul curățeniei. Curățenie în haine, curățenie pe corp, curățenie în casă, curățenie pretutindenea.

Curățenia fizică, atrage după sine și curățenia morală. Cel ce-și ține corpul într'o perfectă curățenie, va îngriji de sigur și de curățenia sufletului său; și aceasta este atât de adevărat, în cât n'avem de cât să ne aruncăm privirea asupra diverselor gradațiuni de moralitate ale popoarelor, și imediat putem stabili paralelul.

Când vezi un om murdar, o femeie necurată, cu siguranță te poți îndoi de calitățile lor morale.

Utilă sănătății, utilă moralității, curățenia trebuie inspirată copiilor încă de timpuriu. În școală sau în familie, copilul să fie obligat a-și ține persoana și toate lucrurile sale în cea mai deplină curățenie.

Prin școli, fiecare învățător ar trebui să facă inspecțiuni zilnice de curățenie și când găsește vr'un elev necurat, să-l oblige a se curăți în orele de recreare.

Copilul ce vine murdar în școală din neîngrijirea părinților nu trebuie să se pedepsească, ci din contră să li se facă observație părinților, că necurățenia este vătămătoare și nu poate fi tolerată.

Dar orî cât de repetate ar fi recomandațiunile către copii ca să se țină curați, și nici odată nu vor fi atari cât timp vor fi crescuți în o școală sau casă necurată, și iarăși lucrul principal este, ca educatorii nici odată să nu-și uite că ei sunt modelul copiilor ; dinșii trebuie să le premergea cu exemplul.

Foarte mult trebuie să fie educatorul însă, ca copii nu cumva să se deprindă la o curățenie ipocrită ; la vedere lucitoare iar în fond infectă. Adevărata curățenie trebuie să domnească pretutindenea, chiar și în

părțile cele mai ascunse, pentru că această curățenie este igienică atât corpului cât și sufletului, aceasta dă sănătatea și moralitatea.

Inchiind prin acestea zisele mele asupra educațiunii morale ce trebuie observată la copiii mai cu seamă de micuți până ce termină clasele primare, rog încă odată pe d-nii colegi cari se ocupă și cărora li-e încredințată creșterea tinerimii să nu cruțe nici o osteneală a face din acea tinerime oameni morali, adică oameni virtuși spre binele și prosperarea neamului omenesc în genere și în special spre mărirea neamului românesc.

PIEDICILE CE SE OPUN ÎNVĂȚĂTORULUI ÎN MISIUNEA SA

Multe piedici se opun dascălului în misiunea sa, dar cele mai principale sunt :

Starea materială. Indată ce normalistul, — ba și seminaristul, gimnaziastul, — căci și ei pot fi dascăli — absolvă cursul unei școli respective, sunt numiți învățători. Salariul prevăzut e de 90 lei pe lună, dacă toate școalele rurale ar fi plătite de stat, tot ar fi bine, dar multe sunt plătite de comune și de județ și aci salariul se reduce la 50, ba chiar și 30 și aceștia primiți rând pe rând: Se vede cât de departe că această sumă nu-i suficientă unui învățător, căci nu-i ajunge pentru existența zilnică, dar de a se mai abona la unele reviste, îi este peste putință, căci n'are cu ce.

Apoi învățătorii trebuie să facă întruniri cât mai dese între dinșii, pentru a discuta diferite chestiuni relative la misiunea lor, dar aci poziția materială îi oprește. Se mai zice de unii că salariul și cu pământul ce-l are școala, e de ajuns unui învățător, dar nu toate școlile au pământ. De și statul se interesează spre a îmbunătăți soarta învățătorilor, dar până la realizare școala suferă.

Mai mult încă: cunoștințele ce are învățătorul, eșit de pe băncile școlii, nu-i sunt suficiente, de aci necesitatea a se abona la unele reviste, de și nu se poate la toate, dar cel puțin la parte din ele, căci numai așa el poate să-și mărească cercul cunoștințelor, dar neavând cu ce, rabdă. Aceasta e una din cele mai însemnate piedici ce se opun învățătorului.

Localul școlii lasă foarte mult de dorit. O casă mică, acoperită cu stah sau cu pae. Se înțelege de la sine că nu mai poate fi vorba de igienă. Căci atât învățătorul cât și copiii stau într-o odaie foarte mică, fără aer, aglomerație, nici lumină, nici căldură.

Materialul didactic cât și mobilierul e cu totul slab și primitiv. Băncile nu sunt de loc igienice. Tablouri și hărți geografice sunt foarte puține, cele mai multe școlii sătești au numai harta României, de tablouri nici vorba nu-î, căci lipsesc cu totul. Mai este vorba de numărătoare, care ajută foarte mult pe copiii la calculul mintal, de măsurii, corpuri geometrice, etc.?

Subsemnatul învățător nu poate remedia acestea numai cu simpla speranță, că se vor face în viitor, căci este necesitate de ele în prezent, alt-fel nu poate fi vorba de progres.

O altă piedică destul de puternică este că învățătorul nu-î *inamovibil*, căci e mutat din comună în comună după bunul plac al Revisorului, al autorității, administrației, etc. Ce progres poate fi când copiii pe care i-a învățat 2 sau 3 luni sau un an, îi lasă și se duce la altă școală, unde trebuie să muncească din nou a ridica și pe acești copii la nivelul de cunoștințe ce a avut cei precedenți, dar nu împlinește bine anul și e mutat la altă școală. Se zice că și încăpăținarea învățătorului are mare influență la permutarea din loc în loc, aceasta e drept, dar nu toți învățătorii sunt așa fel. Avem dovezi că învățătorii buni sunt mutați din comună în comună numai după bunul plac al cutărui. Ast-fel subsemnatul mă trezesc pe ziua de 17 curent mutat. Dar unde? Nicăieri. Așa că acum sunt rămas pe drumuri.... Care e cauza? Un alt domn învățător mai vechi, având de sigur interes de familie vine în locul meu. Prea bine!... Dar, eu unde mă duc? Nu e chestiunea că sunt mutat!... Dar unde? De aci se vede că pe lângă că e hatâr, dar nu sunt de nici un folos școlile Normale, pentru că învățătorii eșiți stau pe drumuri. Ei bine, dacă m'a transferat, să mă fi dat la o comună, dar nu pe drum. Am mai văzut transferări dar de felul acesta încă nu.

Apoi învățătorul are 5 clase: aici e greutatea cea mare. Se înțelege că greutatea e mult mai mare pentru învățător de cât pentru institutor care e plătit mai bine și are de a face numai cu o clasă.

În fine, copiii nu urmează regulat la școală, vin o zi și 2 săptămâni lipsește, poate mai mult, mai ales toamna și primăvara, căci părinții sunt nevoeși și au nevoie de copii spre a-î

ajuta. Iarna sunt desculți sau desbrăcați. Venirea târzie în timpul erniî, căci nu pot veni pe la orele 8 și atunci ce se face cu clasa I? Interesul primarului lipsește, de și nu în toate comunele, dar mi s'a întemplat să ved anume o comună în care primarul ședea numai în cinstita de crăsmă, îi spuneam de școală și nu mă înțelegea, căci era . . . Raportam pe la Sub-Prefect. Când Sub-Prefectul venia în inspecție, inspecta întâi Butea popii, care era fratele primarului.

De aci se vede că principiul obligativității învățămîntului nu-î îndeplinit și chiar cu greu se va putea îndeplini luându-se măsurile cele mai severe, pe cât timp nu se va imbutăți soarta poporului.

Aceasta e o pîdică foarte mare pentru un învățător.

În scurt, acestea sunt unele din pîdicile ce întempină învățătorul în cariera sa. Dar de aci nu urmează că el nu trebuie să muncească de fel, din contră el trebuie să lupte cât e cu putință. Un lucru nu i se poate cere anume: Mare progres în învățămînt.

Toma I. Dimitrescu

Învățător.

DIDACTICA MAGNA¹

DE

AMOS COMENIUS

Tradusă în românește de

PETRU GÂRBOVICEANU

CAPITOLUL XXXII

Despre un adevărat regulament școlar

20. *Cărțile cele mai bine tipărite au capitole, coloane, paragrafe cu anumite distanțe la margine și între rânduri.* Așa și metoda de învățămînt trebuie să 'și aibă perioadele sale de muncă și repaus pe lângă anumite stadii pentru convorbiri oneste. *Căci ea 'și are temele sale anuale, lunare, zilnice și pe oră.* Dacă se observă acestea cu stricteța, atunci nu e alt-ceva posibil, de cât ca fie-care clasă să-și termine cursul său

1. Vezi numerile precedente ale acestei Reviste.

și să-și ajungă țelul anual. *Din motive temeinice se poate recomanda, ca să nu se întrebuițeze pentru învățământul public mai mult de cât patru ore și anume două a. m. și două p. m.* Dacă se lasă Sâmbăta după amiază liberă pentru serviciul divin, atunci se vor întrebuița săptămânal 22 de ore, anual însă aproape 1000! (ținându-se seamă și de vacanțe). Ah! cât nu s'ar învăța în aceste ore, numai dacă s'ar proceda metodic!

21. *După ce s'au așezat literile se ia coala de hârtie și se desface cu să fie gata la dispozițiune, ca nimic să nu împedice lucrarea.* In acelaș chip 'și așează învățătorul școlarii în fața sa, ca să-i poată vedea pe toți și să poată fi văzut de toți.

Cum trebuie să se facă aceasta, am arătat'o în cap. XIX, întrebarea 1.

22. *Pentru ca hârtia să se facă mai proprie de a primi scrierea se obișnuiește de a o uda și a o muia.* Așa și în școală trebuie ca școlarii să se stimuleze tot-d'auna la atențiune și anume cu mijloacele pe care le am arătat.

23. *După ce s'a făcut aceasta, atunci se spoiesc literile de metal cu cerneală, pentru ca formele lor să se imprime hârtii în mod distinct.* Tot așa și învățătorul să esplice tot-d'auna obiectul de învățat, citindu'l, recitindu'l și sistematizându'l, până s'a priceput bine de școlarii.

24. *După aceea se pun sub presă coalele de hârtie una după alta, pentru ca forma literilor să se imprime fie-cărei din ele.* Tot așa și învățătorul. După ce a esplicat bine înțelesul și a arătat cu exemple ușurinta reproducerii, cere și el acelaș lucru de la fie care școlar, ca și ei să se silească de a reproduce în acelaș chip cum li s'a arătat, ca ast-fel să devină și ei știitori,

25. *Hârtia o dată tipărită să se espună la aer și vânt spre a se usca. Și în școală să se introducă un fel de ventilațiunii a spiritelor prin repetițiunii, examinaări și emulațiunii, până când s'a convins, că aceea ce s'a predat e bine priceput.*

26. *In fine, după ce s'a terminat tipărirea se ia-coală cu coală și s'a așează în ordine spre a se putea observa, dacă se formează esemplare complete și fără defect și dacă sunt în stare de a fi vândute, de a fi legate și întrebuințate.* Acelaș lucru 'l vor produce esamenele publice de la finitul anului, dacă se vor examina de către autoritățile școlare pogresele făcute de elevi și anume cât sunt de solide și în legătură unele cu altele. Și aceasta se face cu scopul de a stabili, că s'a învățat acea ce trebuia să se învețe.

27 (*Concluziune*). Trebuie zis în general, că aceea ce e particular să se iconomisească pentru ocaziuni particulare. În present s'a arătat indeajuns că în acelaș chip după cum prin invențiunea tiparului, cărțile, — pârghia principală a culturii, s'a'u înmulțit, tot așa prin invențiunea *didachografiei* sau a *metodei universală* numărul cărturarilor poate să se înmulțească pentru un mai bun mers al afacerilor omenestii, după cum se zice, că *dacă numărul înțelepților e mare, aceasta e spre fericirea lumii* (cartea înțelepciunii c. 6, 26). Și fiind-că eu tind de a înmulți cultura creștină pentru a împlanta tutulor sufletelor dedicate lui Cristos, temerea de D-zeu, științele și bunele moravuri, atunci se poate spera aceea ce oferă profetia Dumnezească de a spera că *«pământul va fi plin de știința lui D-zeu, după cum marea e acoperită cu apă.»* (Isaia 11, 9).

CAPITOLUL XXXIII

Despre cerințele necesari spre a putea începe aplicarea practică a acestei metode universale.

1. Nu se va afla nimeni, cred eu, care după ce a reflectat în d'ajuns asupra acestei afaceri, să nu fi ajuns la convingerea, că starea regatelor și a statelor ar fi fericită, dacă ar fi prevăzute cu ast-fel de școli, după cum doresc eu. Trebuie adăogat încă, ce e de făcut, ca acele observațiuni să nu rămână numai simple observațiuni, ci să poată fi aduse odată la un anumit rezultat. Căci nu fără temei se miră *Ioan Cecilii Frey* și e mâhnit, că în decursul atâtor secole n'a îndrăsnit nimeni să înlătore obiceiurile barbare de pe la universități.

2. Ce e drept, s'a rădicat multe plângeri de mai bine de o sută de ani asupra neorânduinelor în școli și în metodă, cu deosebire însă în acești treizeci de ani din urmă, s'a deliberat mult asupra mijloacelor de îndreptare. Însă cu ce rezultat? Școalele au rămas tot așa, ca și mai înainte. Dacă cine-va întreprindea ceva, fie în particular, fie într'o anumită școală, n'avea nici un succes. El era, sau luat în rîs de către ignoranți, sau primit cu neîncredere de răuvoitori, sau în fine cădea singur sub povara muncii, fiind lipsit de orîce ajutor, așa că până în present totul s'a redus la nimic.

3. Trebuie așa dar să se caute și să se afle o procedare cu ajutorul căreia mașina construită în deajuns spre mișcare, sau cel puțin pusă pe bune baze, să se miște cu ajutorul lui Dumnezeu, după ce s'a înlăturat ori și ce pedică, ce s'a opus mișcării până acum și care se poate opune încă mai târziu, dacă nu s'ar înlătura.

4. Pedici de felul acesta se pot observa câte-va. De exemplu, *antăiū lipsa de bărbați anume pregătiți, cari*

să poată conduce scoalele ce se înființează, cu un astfel de succes, după cum îl doresc eu. (Căci și asupra scrierii mele «poarta de intrare în studiul limbilor» (*Ianua linguarum*), care s'a introdus deja în școli, am primit plângeri din partea unui judicios bărbat, că îi lipsește ceva foarte important și anume bărbați, cari să priceapă d'a o preda tinerimii.

5. Și chiar dacă s'ar afla asemenea învățători, sau s-ar forma, așa în cât să-și îndeplinească cu înlesnire misiunea lor, conform metodei cerute, *de unde să se poată retribui, când e nevoie să se întrețină în toate orașele și satele și acolo unde se nasc și se educă oamenii în Cristos?*

6. *Cum să se ia măsuri încă ca și copiii săracilor să poată să se dedice școlilor?*

7. *Înainte de toate însă, e de temut vanitatea și tenacitatea așa numiților învățați de moda veche, cari țin cu o adevărată plăcere la tot ce e vechiu și desprețuiesc apoi ori și ce idee nouă, — și alte obstacole de mai puțină importanță din partea lor. Contra acestora se pot găsi însă mijloace cu înlesnire.*

8. Un obstacol însă e foarte mare, căci poate să împedice mersul întregii mașine, și s'o pună în mișcare, dacă există, și **anume o aproviziune completă de scrieri pan-metodice.** Și în adevăr, după cum e ușor, de îndată ce avem imprimeria, să se găsească bărbați, cari să poată și să voiască de a o utiliza, procurând mijloace pentru tipărirea de cărți bune și folositoare; cum și de aceia cari să cumpere asemenea cărți *eftine însă de mare folos*, numai cu câțiva bani; tot așa ar fi ușor, după ce s'a procurat mijloacele necesare pentru *pandidactică*, de a găsi pentru ea protectori, promotori și conducători.

9. Punctul principal al întregii chestiuni constă numai în *compunerea de scrieri panmetodice*, iar aceasta,

în unirea mai multor bărbați învęțați, cari să lucreze în acord pentru realizarea unui așa sfânt plan. *Căci aceasta nu poate să fie opera unui singur om*, mai ales, dacă mai e ocupat și cu alt-ceva și dacă nu e înarmat cu toate cunoștințele pe care trebuie să le coprindă această metodă universală. O etate nu e încă în d'ajuns spre a produce ceva complet. De aceea e nevoie de *unirea a mai multora*.

10. Spre a se putea face o asemenea întrunire, e nevoie de o convocare sau de o generoasă protecțiune din partea unui rege, principe sau stat, de un loc liniștit, departe de ori-ce zgomot, de o bibliotecă și de altele. E încă necesar, ca nimeni să nu se împotrivească unui așa stânt plan, care are de scop mărirea gloriei lui D-zeu și binele neamului omenesc, ci din contră, fie-care să tindă de a fi servitor al grației divine, pentru a cărei comunicare lesnicioasă, am preparat mijloace și căi noi.

11. Așa dar, voi o iubiți părinți! căror v'a încredințat D-zeu spre îngrijire cele mai mai scumpe comori ale sale, create după chipul și asemnarea sa, mișcați-vă! Când auziți că se discută ast-fel de mijloace salutare, nu încetați de a ruga pe A-tot puternicul D-zeu pentru un rezultat fericit. Să stăruți la aceasta și pe lângă mai marii și învęțații lumii cu rugăciuni, dorințe, impulsuni. În acelaș timp educați-vă și copiii voștri cu pietate în frica Domnului și preparați în modul acesta calea pentru cultura universală.

12. Tot așa și voi, o învęzători ai tinerimii, cari v'ați dat toată silința în plantarea și udarea plantei Paradisului, rugați-vă cu umilință, ca aceste mijloace lesnicioase pentru ostenelele voastre, să se întrebuinteze cât mai repede și în general. Căci ce poate fi mai plăcut pentru voi, *cari sunteți chemați de a planta*

cerul și a întemeia pământul (Isaia 51, 16), de cât a privi cele mai bogate fructe ale ostenelei voastre?

Aceasta e așa dar chemarea voastră cerească, că încrederea pe care o pun părinții în voi, încredințându-vă depozitele iubirii lor, să fie focul în membrele voastre, care să nu ve lase în liniște și prin voi pe alții, până ce în focul acestei lumini să schîntee și să lumineze întreaga țară.

13. Și voi cei-l-alții învățați, pe care v'a înzestrat D-zeu cu înțelepciune și judecată ageră, ca să puteți judeca asupra unor ast-fel de lucruri și cea ce vi se pare ca bun, să-l puteți dispoza mai bine cu sfaturi înțelepte,—îngrijiiți, să nu esitați de a întrebuița schinteele voastre, ba ceva mai mult luminele și competența voastră, spre a aprinde acest foc sacru. Fie-cine să 'și aducă aminte de cuvintele lui Cristos: *Foc am venit să arunc pe pământ, și ce vreau, dacă arde deja?* (Luca 12, 49). Dacă vrea, ca focul său să ardă, vai de acel, care ar putea să contribue de a anima aceste flacări și nu produce nimic, de cât nori de invidie, de gelosie și de opunere. Aduceți-vă aminte, ce fel de recompensă promite el servitorilor pioși și credincioși, cari întrebuițează talanții ce li s'a dat spre justificare, ca să câștige cu ei alții și cum muștră pe cei leneși cari 'și aū ascuns pe ai lor! (Mat. 25). *Feriți-vă așa dar de a fi numai vot instruiți; conduceți și pe alții la aceasta cu toate puterile voastre!* Exemplul lui Seneca să vă fie ca un indemn. El sună astfel: «*Doresc ca tot ce știu eu, să pot preda și altora*». Și: «*Dacă mi s'ar da înțelepciunea cu condițiune de a o avea numai pentru mine și a n'o comunica altora, atunci aș respinge-o.*» (Epistola 27.) Așa dar, nu refusați poporului creștin înțelepciunea și știința, ci ziceți mai bine cu Moise: «*Dea Domnul, ca toți din poporul său să fie profeți.*» (IV Moise, 11, 29.) *Căci a îngriji cum*

se cuvine de tinereime, însemnează a îngriji și a reforma biserica și statul și noi, căror ne este cunoscut aceasta, să stăm în lenevie, în timp ce alții lucrează?

14. *Eu mă rog, ca un spirit să ne însufletească pe toți de a lucra pentru un scop atât de general și folositor, cu sfatul, esemplu, admonițiune, îndreptare, îndemn și să nu înceteze de a lucra cu zel pentru D-zeu și posteritate și ca nimeni să nu creadă, că așa ceva nu-l privește. Căci, dacă vre-unul ar crede, că nu e născut pentru școală, sau dacă din cauza ocupațiilor sale bisericesti, politice sau medicale, ar fi împedecat de la aceasta, totuși e în eroare, dacă crede, că poate fi exclus de a lua parte la îngrijirea generală pentru reformarea școlilor. Și dacă ai convingerea, că servești cu credință chemării tale, aceluia care te a chemat și acelor către care ești trimis, apoi în tot cazul ești dator de a servi nu numai lui D-zeu, bisericii și patrii, ci de a îngriji cu atențiune, ca și alții să te imiteze. I se consideră ca laudă lui Socrate, că atunci când i s'a oferit ocaziune de a fi folositor patrii prin ocuparea unui post public, el a preferat să se dedice instrucțiunii tinerimii; căci zice el, că folosește statului mai mult, dacă face pe mai mulți apți pentru afacerile statului, de cât, dacă l'ar conduce el însuși.*

15. Mă rog încă și conjur în numele lui D-zeu, ca nu cumva vre-un mare învățat să desprețuiască aceste lucruri, fiind că sunt susținute de un bărbat mai puțin învățat căci «câte o dată chiar un grădinar a spus ceva folositor. Cea ce nu știi tu, știe poate un incult» zice Chrisip. Și Cristos zice: «Vântul suflă unde vrea și tu auzi suflarea lui, dar nu știi de unde vine și încotro merge.» Eu mărturisesc înaintea lui D-zeu, că m'am simțit împins de a întreprinde aceasta, nici bazându-mă pe faptele mele intelectuale, nici din dorința de glorie, nici din vre un alt avantajiu particular, ci

iubirea de D-zeu și dorința de a îndrepta afacerile omenesci atât publice, cât și private, m'a înținat, ca aceea ce un instinct ascuns m'î pune încontinuu la dispozițiune, să nu-l pot acoperi cu tăcerea. Așa dar, dacă cineva s'ar opune și ar combate dorințele și întreprinderile mele, cu toate că i-ar fi folositoare, să știe, că nu mie îmi declară rebel, ci lui D-zeu, conștiinței sale și legilor naturii, cari vor ca bunurile publice să aibă valoare și întrebuintare generală.

(Va urma).

STUDIU PSICHO-FISIOLOGIC

ASUPRA

ELEVULUI ANTONESCU VINTILA DIN CLASA II PRIMARĂ

Sumar: Motivarea și importanța caracterisărilor. — Diferințe individuale și definițiunea individualității. — Elementele concurente la formarea unui om: 1) *Darurile naturale.* (Influința familiei). Ereditatea: ce daruri, bune sau rele, își pot transmite indivizii. Două curente în moduri de a înțelege puterea transmisiunii prin ereditate și aceea a educațiunii; 2) *Mediul:* modul său de acțiune și acțiunea sa combinată cu a eredității. În special educațiunea și influința ei. Suggestiunea ca mijloc al educației; 3) *Caracterul său energia voinței.* Unde, cum și sub ce raporturi să studiem pe copil în școala primară. — Chemașrea școlii față cu diferențele individuale. — Încă o cauză care contribuie a comprima individualitatea.

Voiu distinge în prezentul studiu 2 părți: 1) în prima voiu espune o serie de vederi asupra *individualității și caracterului*, ocupându-mă în deosebii de împregiurările care-și dau concursul pentru formarea unui om; 2) în partea ultima mă voiu ocupa în deosebii de elevul Antonescu Vintila, studiindu-l sub toate raporturile și voiu căuta să conclud, în legătură cu cele premise în prima parte, nu numai vocațiunea lui, dar va trebui să arăt și mijloacele, pe care întrebuintându-le educația d'aci înainte, va satisface mai bine acestei chemări.

Un asemenea studiu în care partea principală este cercetarea caracterului și individualității, ar putea încă destul de nemerit a purta titlul de *caracterisare*.

I.

Una dintre deosebirile cele mai marcante între școala veche și cea nouă este de sigur în faptul că cea din urmă — basându-se pe principii psihologice și fiziologice adoptate de toată lumea conșcie de misiunea școlii și învățătorului — pune o grijă particulară în studiarea *caracterului elevilor* și în pătrunderea întregii lor *individualități*. Și facem aceasta, nu numai doară pentru a avea o busolă, care să ne conducă în alegerea pedepselor și recompenselor, cât mai cu seamă pentru a ne ajuta în alegerea, în determinarea rațională a vocațiunii, carierei diferiților noștri elevi. Și trebuie să avem multă grijă a nu ne înșela asupra acestui din urmă punct, știut fiind că fericirea sa și nenorocirea celor mai mulți oameni depinde de la alegerea vocațiunii lor.

Importanța unor asemenea studii asupra individualității și caracterului o resumă *Scheibert* în aceste cuvinte: «Individualitatea și caracterul sunt focarele, împrejurul cărora gravită pedagogia noastră».

Astăzi, când nimeni nu mai admite, ca Quintilian, egalitatea capacității între copii, se pare de prisos, a cerca să mă demonștrăm, că între copii, ca și între oamenii formați, sunt diferențe infinite, fie în maniera de a fi, fie în maniera de a lucra. Aceste diferențe admise, cum le vom explica? Provin ele — cum pare a crede Helvetius — numai din influințele mediului, instrucțiunii primite, vocațiunilor? Gândesc că nu. Adesea se ved într'adevăr eșind din aceeași familie copii de caractee foarte deosebite; aceiași educațiune dată de aceleași persoane, în aceeași formă și în aceleași circumstanțe, produce rezultatele cele mai diferite; frații, și adesea chiar frații gemeni, se manifestă din chiar primele luni cu naturi foarte deosebite. Cel care e stupid în etatea fragedă va fi de sigur în tot restul vieții sale, chiar de i s'ar da cea mai bună educație posibilă. Trebuie dar să admitem diferențe *originale*, o inegalitate *înăscută* în dispozițiuni și aptitudini. De unde vine această inegalitate? se va vedea mai jos.

Fie-care om a moștenit de la părinți *un caracter* și aptitudini particulare, care constituie *individualitatea* sa. Ori-cine este la exterior o ființă particulară (și nu numai ori-ce om este, dar toate viețuitoarele sunt și nu

vom găsi o moluscă care să fie absolutamente asemenea unei alteia), ori-cine este ast-fel în afară și este cu atât mai mult cuvânt înăuntru. Uniformitatea este dar contrară naturii; deci individualitatea este forma și condițiunea vieții, substanța ființei umane.

La această diferență a individualităților se adaugă aceea a *temperamentelor* și *caracterelor*. Nu e însă același lucru. Adevărat că temperamentul și caracterul sunt înăscute ca și individualitatea, dar ele se supun, mai mult decât individualitatea, influențelor exterioare; ele se schimbă după cultură, regiuni, climate, etc. individualitatea nu se schimbă. Să suposăm un copil român, dus spre a fi crescut în Franța, în Engiltera, în America chiar, va deveni necesarmente altul decât dacă ar fi rămas în țara sa natală: Temperamentul și caracterul său se vor schimba, individualitatea însă va rămâne în fond aceeași.

Trei elemente concură la formarea unui om: 1) *darurile naturale*, 2) *educațiunea*, în sensul cel mai larg al cuvântului și 3) *energia voinței* în etatea adultă. — Primul element ni se arată ca un abis a cărui misterioasă profunzime, nimeni n'a putut încă s'o pătrundă în întregime. Cel d'al doilea este cu totul în puterea noastră. Cât pentru cel d'al treilea, energia voinței, aceasta pare un rezultat al celor 2 d'întâiu și este aproape sinonim cu *caracter*, căci studiate în mod psihologic, atât caracterul cât și energia voinței au aceeași origină, suma calităților morale, amândouă ies la iveală în lupta dintre înclinările bune și cele rele, dintre virtute și viciu.

1) *Darurile naturale*. — Aci putem grupa însușirile de specie, de rasă și însușirile individuale în tot complexul lor, fizice și psihice. Toate aceste daruri naturale se transmit, sunt moștenite de descendenți de la ascendenți în virtutea unei legi naturale, generală și imutabilă, *ereditatea*. «Ereditatea — după Littré — este facultatea ce au ființele vii de a transmite prin calea generațiunii însușirile originare și în parte chiar pe cele câștigate». Prin ereditate natura se copiază și se reproduce neîncetat, conservând ast-fel diferite tipuri de viețuitoare. Omul ca și cele alte viețuitoare — are o sumă de însușiri sau impropriu vorbind — de note de specie, prin care el se distinge de cele-alte viețui-

toare ; pe lângă însușirile de specie, el mai posedă însușiri de rasă prin care omul de o rasă oare-care se distinge de cel de altă rasă, plus încă o sumă de caractere, de însușiri individuale prin care 2 oameni, de și de aceeași rasă, se deosebesc totuși între ei. Toate aceste însușiri formează un patrimoniu, ce prin ereditate se transmite din generație în generație și, numai mulțumită acestei transmisiuni descendente seamănă cu ascendenții lor. Transmisiunea prin ereditate a însușirilor de specie este un fapt evident ; un animal de o specie oare-care nu poate da naștere decât la un animal de aceeași specie, adică căruia a transmis caracterele specifice. Dacă această transmisiune nu s'ar face, atunci am vedea peștele născând o privighitoare, epurele un elefant etc. Tot atât de evidentă este și transmisiunea însușirilor de rasă ; de pildă un om de rasă albă va transmite descendenților săi nu numai caracterele speciei umane, dar și pe acele ale rasei — neputând da naștere decât la descendenți de rasă albă. Ba încă mai mult : el va transmite și însușiri individuale, particulare lui precum : configurațiunea și trăsăturile feții, culoarea părului, forma și culoarea ochilor, forma și mărimea nasului, a buzelor — conformația gurei, înălțimea sa și micșorimea, frumusețea sa și uriciunea și nu numai aceste însușiri privitoare la partea fizică, dar și însușile sufletești, cu un cuvânt o totalitate de caractere, de semne, de însușiri care vor face ca copilul să-i semene. Care dintre noi nu a constatat adesea o asemănare între copii și părinți, asemenea datorită transmisiunii ereditare a caracterelor individuale. Avem exemple clasice, care probează că prin ereditate se transmit însușirile fizice : la Români bunăoară se dedeau nume speciale unei particularități moștenite, așa cei cu nas mare se numiau *nasone*, cei cu buze mari *labione* etc. Istoria modernă chiar n'a uitat a menționa în Austria *buza Habsburgică*, în Franța *Burbonii* își transmiteau fidel o formă de nas particulară, atât de constantă în familia lor, în cât calificativul de *burbonia* a rămas pentru a arăta acea formă particularmente dezvoltată a acestui organ. Ce seamănă mai mult cu un ovrei decât un alt ovrei ?

Cu aceeași fidelitate cu care se transmit însușirile

exterioare se transmit și cele interioare. Cum s'ar transmite înălțimea sau micșorimea corpului, dacă sistemul osos n'ar fi ereditarmente mic sau mare? Sunt în Anglia familii de luptători — boxori cum se numesc — care își transmit un sistem muscular dezvoltat și puternic. Diverse calități ale simțurilor încă se transmit, sunt ereditare; așa, unele popoare sălbatică își transmit o putere vizuală extraordinară: «Mongolii văd sateliții lui Joe», spune Dr. Ureche. Finețea mirosului încă este ereditară la sălbatici. În general stările fiziologice și patologice au mare putere de transmisie: sunt familii în care foarte mulți membri se bucură de forță musculară, viață lungă și sănătate înfloritoare; pe de altă parte analele medicale sunt pline de exemple ce confirmă mai ales ereditatea boalelor nervoase și mintale, cum: epilepsia, histeria, maniele, monamiile etc. De pildă mania de sinucidere se repetă în unele familii cu o uniformitate uimitoare — după cum constată Esquirol, Morel, etc. O altă manie Alcoolismul — dacă nu e ereditară — are însă un efect mai rău: e cunoscut exemplul cu familia Yake din Anglia, care a dat numai în vre-o 75 ani nu mai știu câte sute de asasinii, hoți, prostituate, etc., alți alcoolici dau naștere la copii ce vor înnebuni, la epilectici, etc.

Și fiind-că e vorba de transmisie boalelor, trebuie să amintim aci că cele mai grave boale cum sifilisul congenital, rachitismul, tuberculoza, scrofulele, etc., pe lângă că sunt ruinătoare afară din samă, mai sunt și ereditare; și în tot cazul, chiar dacă boalele acestea însele nu se moștenesc, câte odată se moștenește însă predispozițiunea către ele ori se transformă una în alta de ex. din sifilitici ies scrofuloși, din scrofuloși rachitici ori tuberculoși etc.

Ușor și prin exemple devenite clasice se probează că *spiritul* este și el transmisibil, spirit înțeles în termen general, adică totalul funcțiunilor creierului: *inteligentă, simțimint, voință*. Dacă cercetăm neamurile oamenilor, cari prin arte, literatură, științe, cari prin o ramură oare-care a activității intelectuale s'au distins, vom vedea adesea ereditatea manifestându-se; așa numeroși muzicanți celebri au fost de neam muzical; Beethoven, Belini, Mozart etc. Neamul celebrului Se-

bastian Bach începe la 1550 cu un muzicant obscur și se stinge acum câte-va decenii tot cu muzicant. În acest interval de 300 ani s'au succedat 8 generații, cari au dat peste 50 de muzicanți distinși. La pictorii celebri vedem asemenea transmițându-se prin ereditate o aptitudine mai mare la acea ramură. În familia lui Rafael, Titien, Murilo talentul e ereditar. E lungă lista familiilor care s'au distins în științe și la care observăm transmiterea prin ereditate a unor calități intelectuale. În familia Jussieu, de pildă, se numără 5 botaniști distinși; în aceea a lui Cassini 5 generații succesive de matematici; celebrul Darwin face parte dintr'un neam de naturaliști, cari din generație în generație își transmit prin ereditate o aptitudine particulară la științe. Prin ereditate ovreii își transmit acea pricepere remarcabilă la comerț precum țiganii moștenesc un talent muzical evident. De altă parte ereditatea în familiile de dezechilibrați «neurastenici» cum li se mai zice e afară din ori ce îndoială.

Negreșit însă că nu putem merge la absurd în susținerea acestei transmisiuni prin ereditate: cine va putea pretinde că individul născut să fie geometricesc identic cu cel născător? Ne vom lăsa noi curentului produs de unele teorii filosofice, care susțin că evoluția nu numai a omenirii dar chiar a individului este fatală, determinată de mai înainte de natura sa întinsă și prin urmare peste putință de modificat? Negreșit că nu. Acest curent este tot atât de greșit ca și acel produs de cei ce susțin că «omul ar fi numai produsul educației» și care prin urmare este ca o reacțiune opusă celui d'întâiu. Helvetius însuși atras de acest din urmă curent se întreabă dacă toată diferența dintre oameni nu provine din singura diferență în instrucția primită și din influințele mediului social, dacă talentul și virtutea nu se pot învăța? — Că amândouă aceste curente sunt greșite și că există o mijlocie între puterea eredității și a educației a demonstrat destul de bine Dr. Possa într'o conferință ținută în Botoșani și publicată în revista «Archiva» din Iași.

Exemplele aduse mai sus și numeroase altele ne arată că ereditatea tinde să producă generații succesive în totul asemenea una alteia, ereditatea tinde ca să per-

petue în eternitate același tip, aceeași organizație; nimic prin ea nu s'ar schimba: nici un caracter fizic, nici un caracter intelectual; ast-fel că dacă omul de exemplu ar fi supus numai eredității ar fi ați identic cu cel primitiv, fără nici o schimbare fizică ori intelectuală; ereditatea ar fi împedecat ori-ce modificare, ori-ce progres, ori-ce perfecționare. Aceasta nu este. Omul de azi e foarte departe de omul primitiv, știința ne arată profunde modificări între unul și altul, modificări datorite celui *d'al doilea element* ce conlucra la formarea unui om, *educațiunea în cea mai întinsă accepțiune a cuvintului* — cum i-am spus mai sus, — *mediul* cum îi vom spune aci pentru a întrebuița un singur cuvint.

Mediul, mijlocul în care trăește omul, este luat în sensul cel mai cuprinzător al cuvintului. El rezultă din suma influențelor luminei, temperaturii, climei, solului, stării higrometrice și electrice a atmosferei, vânturilor, alimentelor, apei, educațiunii și mai cu deosebire educațiunii, credințelor, superstițiilor, toți agenți de mare putere. Omul ca și celelalte viețuitoare este supus mediului, organismul său trebuie să se modifice în raport cu mijlocul în care trăește. În puternica influență a mediului găsim cauze de variațiuni nenumărate, de schimbări continue, de caractere noi bune sau rele cum diverse boale, care în urmă vor putea fi transmise prin ereditate. În adevăr, mediul poate produce turburări în organism, crează boale, care în urmă pot fi transmise prin ereditate; ast-fel o familie în care gușa este necunoscută se strămută în o localitate unde această afecțiune este endemică. Mijlocul nou lucrând asupra-i va face să apară la unii din membrii familiei un caracter nou: gușa. Acest caracter nou, această modificare în rău a organismului este transmisibilă prin ereditate generațiunii următoare.

Iată cum acțiunea mediului poate crea un caracter, o variațiune și cum ereditatea intervine ca să-l transmită, să-l perpetue. Tot ast-fel un copil pus într'un mediu special: alimentațiunea defectuoasă, frig, umezeală, lipsa de aer și lumină — va deveni scrofulos, adică va căpăta un fizic cu particularități noi, acele ale scrofului, caractere transmisibile prin ereditate.

(Va urma).

„DOINA“

Conferință publică ținută la Ateneul din Bêrlad în ziua de 14 Februarie de d. profesor S. Cr. Mândrescu. Resumat:

«Doina» cuprinde în sine inima și sufletul cald al Poporului nostru. Conferențiarul a captivat întreg auditorul cu ana'iza comoarei neprețuite a țaranului nostru, comoară, care revarsă raze strălucitoare și pătrunzătoare în inimile tuturor făcând pe toți să se entusiasmeze.

Conferențiarul, după ce arată caracterul general al poeziei populare și în special al doinei, trece la cauzele cari au produs doina și între acestea găsește următoarele:

1. *Dragostea cu toate urmările ei bune sau rele;*
2. *Instreinarea de la vatra părintească;*
3. *Miliția și mai ales cea făcută sub stăpânire;*
4. *Apăsarea, care a produs doinele haiducești și răboinice;*
5. *Regretul și reflecții pesimiste asupra vieții.*

Vorbind despre doinele de dragoste arată deosebirea dintre erotica artistică și poporană ș'apoi trece la studiul amănunțit asupra cestei din urmă.

În dragoste găsește combinarea celor două elemente cu totul contrarii: prosperare și distrugere. Ca model de doină, în care se arată prosperarea, citează următoarea:

Graiul dulce de muere
Varsă 'n suflet mângăere
Și dă omului putere
Ca să facă tot ce vrere,

părintească» arată ce penibilă impresie face asupra omului incult streinătatea, cu câtă dragoste ar vrea el să nu se despartă de ai săi. Intre multe doine, produse de această cauză, citează și următoarea, în care se descrie cum e între streini :

D'ășa-î, doamne 'ntre streini
Ca mlădița între spini
Sufflă vântul ș'o clătește
De toți spinii mî-o lovește.

Aci conferențiarul arată, că cele mai multe și mai jalnice doine, motivate de greutățile miliției se găsesc la Românii subjugați. Arată oroarea ce au Românii subjugați pentru serviciul militar, știind că acesta-l fac la streini și pentru străini.

Afară de acestea mai vine și regretul vetrii, a localității ce părăsește cu toate ale ei suveniruri. Conferențiarul citează mai multe doine, între cari mai ales următoarea exprimă, ce regretă, cel ce pleacă la miliție :

BCU Cluj Frunză verde dintr'un nuc Cluj

Frunză verde dintr'un nuc
Vint'o vremea să mă duc,
Să mă duc din satul meu
Și ziua bună să-mi iaă :
De la frunza de pe munți,
De la dulcii mei părinți ;
De la frunza de pe fagi,
Și de la dulcii mei frați ;
De la grădina cu flori
De la dulcile surori ;
De la fir de busuioc,
De la fecioriî din joc ;
De la frunza de cicoare
De la fetele fecioare,
Din voioasa șezătoare ;
De la mândra, rujă plină,
De la puica ce suspină
Și durerea nu-și alină ;
De la mândră, rujă creată,
De la puica-mî albineată
Ca și dalba dimineață.

Rămâneți cu toții în pace,
Eu mă duc, că n'am ce face
Că-î poruncă 'mpărătească
Trebue să se 'plinească!

Trecând în urmă la a 4-a cauză : « Apăsarea » care a produs doinele haiducești și răsboinice, arată cum au eșit din sinul poporului haiducii. Ciocoimea cu dușmanii esterni, storcând poporul și făcându-l muritor de foame, din sinul acestuia ies pe rând haiducii, ca să-și apere scumpa lor țară. Arată prin diferite doine intenția bună a acestora și apoi citează alte doine, cu caracter pur național ca următoarele :

1. Murgule, coamă rotată,
Mai scoate-mă în deal odată,
Să-mi fac ochișorii roată
Să mă uit la lumea toată.
Veni-ar timpul să vie
Ca Românul iar să 'nvie
Și de hoți să mântuească
Țara lui ardelenescă!
Asta nu-î țară de câini
Ci e țară de Români,
Nu-î pământ de ungureni
Ci-î de neaoși pămîntenî!
2. Vrăbiuță de pe deal,
Sbori de grabă în Ardeal
Și te 'ntoarce de-mi spune,
Orî vești rele, orî vești bune.
Du-te vezi, dacă mai sînt
Frați de-ai mei pe acest pământ
Sau dacă i-a omorit
Ungureanul cel urit?
De-or fi vii să mă răped,
Intr'o fugă ca să-î ved,
De-or fi morți să mi-î răsbun
C'o măciucă de alun,
Ce-î bună de descântat
Și morții de răsbunat

Ardelenii se plâng, că armele Iancului, eroului nostru național, astăzi nu le mai încinge nime :

Jalei, doamne, cum îi jele,
 Jale-î, doamne, muntelui
 De armele Iancului,
 Că le plouă și le ninge
 Și n'are cine le 'ncinge.

Intre doinele citate de conferențiar, când a vorbit despre « **Regret și reflecții pesimiste asupra vieții** » memorabile sunt următoarele :

Strugurel, bătut de piatră,
 Rău, e doamne, fără tată ;
 Strugurel, bătut de brumă
 Rău e, doamne, fără mumă.

De-ai călca din piatră 'n piatră
 Din strein nu-î face tată.
 De-ai călca din urmă 'n urmă
 Din strein nu-î face mumă.

BCU Cluj / National University Cluj

2. N'are omul ce gândi,
 Făr' mereu a socoti,
 Că în veci va tot trăi.
 Dar viața omului
 E ca floarea câmpului
 Dimineata înflorește
 Peste zi se vestejește.

3. Frunză verde carambie
 Codrule, bine ți-î ție !
 Când îi toamnă 'mbătrânești
 Primăvara 'ntineresti
 Dar ești săracuț de mine,
 Dac'apuc a 'mbătrâni
 Nu măi pot întineri.

Conferențiarul, în mijlocul aplauselor, sfârșește cu următoarele cuvinte : « Am văzut, Onor. auditor, principalele cauze, cari au produs, au nutrit și nutresc doina. Le-am studiat în șir pe fie-care și am văzut în ce tablouri admirabile își zugrăvește poporul nostru suferințele sale.

Dar cu toate acestea se poate să fie și de acei, căroră să nu le placă poesia populară, să vorbească cu dispreț de ea, căci gusturile omenești sunt atât de fegurite și de caprițioase, încât mai puțin se poate legifera asupra lor. Li asigur însă pe aceia că dacă ar căuta cu de-amăruntul, s'ar convinge de nedreptatea lor și din *productiunile poporului ar învăța a-l iubi mai mult.*

Noi, cei eșiți din popor, cari am crescut legănați de aceste cântece, *suntem datorii ale păstra* cu acea sfințenie, cu care se păstrează *moștenirea venită de la o națiune întreagă*, trebuie să veghem această comoară, căci ea fiind a poporului, este și a noastră, este a întregii suflări românești și apoi « *cine nu păstrează ce are, nu-î vrednic să aibă nemica.* »

Cu toată silința ce mi-am dat mi-a fost foarte greu să dau un resumat fidel; mi-a fost imposibil mai mult să descriu entuziasmul și transportul de bucurie al întregului auditor.

Indemuăm pe conferențiar să-și tipărească această conferință. BCU Cluj / Central University Library Cluj

De alt-mintrelea d. *Măndrescu* este un tiner cunoscut tineretului, care se indeletnicesce cu cartea; căci d-sa a lucrat un studiu foarte important asupra « *Elementelor Ungurești în limba românească* » precum și câte-va colecțiuni de poezii.

Conferențiarul ne-a probat că cunoaște tot ce s'a scris asupra literaturii populare române și încă mai mult ne-a manifestat o râvnă saū mai bine dragoste nețăr-murită pentru țăranul român.

Lufta

Gericon.

ORAȚIA COLĂCERILOR DE LA NUNTĂ ¹

Sfârșit

Și se întoarce îndată
Cu inima ne'mpăcată
Și cu gânduri doritoare
Pentru rumena lui floare,
A doua zi de dimineață,

La a norilor roșată,
Se îmbracă, se încalță,
Pe scări de argint se naltă
Și pe cal alb voinicesce
Incălecând, se oprește,

1. Veđi începutul în No. 8 (VIII)

Și peste oștirea toată
 Intorcându-și ochii roată,
 Pe noi, colăceri, ne-alese :
 Cu mustățele sumese ²
 Pe atâți cai iuți ca smei,
 Cu capetele toți ca lei,
 Cu coamele poleite,
 Cu unghiile zugrăvite,
 Care când încep să sae
 Din nări aruncă vâpae.
 Dar după ce ne-alese,
 El cu vorbă ne trimese
 După iubita lui floare,
 Și foarte mirositoare
 S'o ducem să strălucească
 La curtea împărătească.
 Am plecat noi toți îndată
 După vorba lui cea dată.
 Nu știurăm sama bine,
 Să venim pe drumuri line,
 Ci ne-am îndreptat spre stele
 Ș'am venit tot după ele
 Peste munți și peste sghiaburi
 Și peste sute de dealuri,
 Mâncând și bând împreună,
 Cu cântări, cu voe bună,
 Și întrebând în calea noastră
 De curtea Domniei-voastre,
 Și așa steaua dorită,
 Împăratului iubită.
 Aici din ochi o perdurăm
 Și că s'a pitit vëzurăm.
 Să ne dați dar acea floare,
 Acea stea strălucitoare.
 Cu răspunsul împreună
 Vë poftim și voe bună.
 Nu răspundeți vorbe rele
 Că apoi vë vin mai grele,
 Noi nu suntem bună-oară
 Să în rugăm ca la moară,

Ci dăm vorba mirelui
 Iacă și firmanul lui :
 (arătând *plosca*)
 Este carte latinească,
 Puneți ca să v'o citească ;
 De nu știți, ca de cărbune,
 Vë feriți mâna a pune
 Și chemați popa să vie,
 Că el latinește știe ;
 Dar nu vre-un cu barba lungă
 Trei zile că nu i ajungă ;
 Nici vre-un cu barba rară,
 Să ne ție pân' de sară ;
 Dar nici vre-un cu barba deasă,
 S'o citească ne'nțeleasă ;
 Ci de cei ce știu să sugă,
 Ca s'o citească pe fugă,
 Că nu-i carte latinească
 Ci cum vedeți e o ploscă
 Cu vin de la Dealul-Mare,
 Când beți căciula vë sare
 Cu vin de la Valea-Lungă,
 Când beți faceți gura pungă,
 Pofțiți închinați odată,
 Vë udați gura căscată,
 Luați-o voi toți prin mână
 Și ne dați pe acea zină,
 Ca s'o ducem la împăratul
 Și să continăm tot sfatul.
 Nu gândiți că vorbim glume
 Ori niscai basmuri din lume,
 Ci vë gătiți cât mai tare
 Cu cele de ospățare ;
 Aduceți voi fân cu care,
 S'aibă caii de mâncare ;
 Tăeți junci cu carne grasă,
 Și dați ostașilor masă ;
 Strângeți fete frumușele,
 Ca să dăm hora cu ele.
 Apoi mai gătiți și case,

² rësucite.

Imbrăcate cu mătase.
 Și pentru ostași umbrare.
 Cu loc de 'ncăpere mare.
 Intindeți mai multe mese,
 Puneți bucate alese,
 Și cofeturi lângă aceste,
 C'ășa obiceiul este;
 Iar cum-va de nu se poate
 Să le 'mpliniți pe toate,
 Nicî să stați să mai răspundeți.
 Ci cătați loc să v'ascundeți,
 Că ostașii nu știu glumă
 Ș'o să fie vai de mumă.
 Ș'apoi să mai știți bine,
 Că și împăratul vine
 Cu căpitanî, cu cătane
 Și cu mai multe răsvane,
 Zugrăvite, poleite,
 In ele Doamne gătite;
 Vine și un răsvan mare,
 Cu lăute, cu cântare,
 In el stând mărta nună,
 Țiind în mână o cunună.
 Strălucită, luminată,
 Cu petre scumpe lucrată,
 Pentru rumena mireasă,
 Cea de Impărat aleasă.
 Scoateți dar acum colacul,
 Că ne-am deșertat tot sacul
 Și să ne mai dați, să știe,
 Și câte o *sangulie*

De in subțire țesută
 Și cu flori de fir cusută;
 Puteți da și de mătase,
 D'aveți inimî să v'alase,
 Iar de nu, și d'arniciu fie,
 Cum veți avea omenie,
 Căci noi primim de toate,
 Numai curînd a le scoate,
 Ca că ne ștergem la gură
 Că-i udă de bătură.
 Ear astor fete venite,
 Ca ciorile grămădite,
 Ce v'ea stați cam pe la spate
 Tot cu gurile căscate,
 Muiăți în lapte cojiță,
 Și le dați ca să înghiță,
 Să nu stea cu gura seacă
 Ci de dor să le mai treacă,
 Să-și mai potolească gândul
 Pân' le-o veni și lor rîndul.
 — Inșă nu descălecați?
 (Intreabă socrul)
 Vrem răspunsul să ne dați:
 (răspunde cel ce a spus orația)
 Apoi am descălica,
 Dar ne e c'om însera,
 S'o să trecem văi adânci
 Cu prăpăstii și cu stînci,
 Munți innalți cu brazi umbroși
 Dați răspunsul sănătosî.
 (Preotescî, Sucéva) **Radovci.**

POEZIE IN PROZĂ

NOAPTEA DE PASTE

(Un moment)

Tăcerea domnește pretutindenî... Pe vale stă satul care doarme în pace. Din depărtările albastre privesc stele

sclipitoare la pământul care se pregătește. A creștinilor zi de bucurie vine. Cristos mort, înviază...

*

Incep a suna clopotele, în semn de chemare la biserică. Suflete obijnuite a vedea în tainele nepătrunse scăparea, nu mai dorm. Cu pași grăbiți aleargă spre locașul sfânt, unde pot trăi mai de aproape cu potolitorul înțelept al mărilor înfuriate, cu omul-dumnezeu care înviază.

*

Emoțiune în sunetul de tuciu al clopotelor; emoțiune în sufletele îndoișate ale creștinilor. De jur împrejur, poporul credincios se închină ascultând pe apostolul ce aria învierii cântă... și nădejde prinde...

*

Aruncă-ți privirea în vale. Satul nu mai doarme. În depărtările albastre aurora roșiatică se arată, întunecând luminile creștinilor care pălcuri-pălcuri pornesc spre casă, zicându-și: « *Christos a învieat!* »

Grig. Teodossiu

CINE SA FIE ?

(Intâmplare din viață)

Se înserase bine. Grămezi de nori puși pălcuri-pălcuri pe înaltul cerului iușiseră venirea nopții. Și de când nu ploase! Toți Râmnicenii erau neliniștiți de aceasta și aveau dreptate bieții oameni! Li se urîse cu atâta secetă și așteptau ploaia ca o binefacere cerească.

Pe când afară fulgerile brăzdau cu furie spațiul, luminând din vreme în vreme întunecimea nopții cu acele linii prelungite, orî în formă de zig-zag, scurte și lucitoare, eu ședeam în odaie-mi omorînd urîtul cu citirea.

Se auzia din când în când vîjiitul apei din apropiere, bubuitul tunetului său urletul vîntului ce sufla rece și îngrozitor...

Devenisem de tot cufundat în cititul meu. După puțină vreme fusei întrerupt.

— Domnule Grigore, zise îngrijitoarea casei unde ședeam, nu știu cine este în grădină. Și însoți vorba cu un gest din mână.

— Ce ai zis? întrebai eu.

— Ascultă cum latră câinii, de crezi că nu e lucru curat. — Cum mai fișieaș porumbii!

Mă deșteptai din acea ațintire a minții, și nu știu nici acum, cum am sărit după scaun în sus. Eșii din casă, împins mai mult de teama ce aveam să nu mi se spue că sunt fricos, de cât de curagiu — nobila însuflețire care încălzește unele inimi și le hotărăște să înfunde pericolul.

Eram la câți-va pași de porțița grădinei. Mai mult nu mă iertaș puterile, și nici picioarele nu mă țineaș, să înaintez. Câinii latraș groaznic. Auziam fișitul porumbului, și în frica ce mă coprinsese, mi se părea că sunt față în față cu un.. cu un hoț. Părul... de sigur... începuse să mi se scârlească, ceea-ce mă făcea în nebuna mea părere să cred că omul cu gânduri rele a și pus mîna pe mine.

Eram agitat teribil. Arme n'aveam; ce-mi mai rămănea de făcut? Iaș de jos câte-va bucăți de lemne, pe care le asviră cu forță în grădină. Intreb: Cine-ă acolo? — Făceam de sentinelă fără să vreaș. — Nimic...

Intru în casă, — îmi pun haina și merg să chem pe Ursei. Acesta era un câine al proprietarului; dar un soi de animal foarte harnic la slujbă.

Urmez cu asmuțiri necontenite, cum m'am reîntors. Dulăul, gîndind că poate fac o glumă sau poate că îi întărit cu dinadinsul, se repede la ceilalți păzitori ai

curței — niște cățeluși slabi și neputincioși la luptă. Locul și grozăvenia *dramei* se mutase; căci să fi fost cine-va ori-cât de supărat și n'ar fi putut să nu se înveselească pe socoteala pielii cățelilor. Frica ce mă-coprinsese se transformă pentru un moment într'un ris înnăbușit.

Intru din nou în casă. Inchid ușa cu zăvorul, de și eram sigur că un umăr puternic ar fi trântit-o la pământ. Las transperantele... și rămân ca incremenit pe un scaun.

Fie-care rază, ce cadea din palida și tremurătoarea lucire a unei luminări înfiptă într'un sfeșnic vechi și ruginit, mi se părea pe marginea geamurilor o privire suspectă și amenințătoare. Mă temeam și de cel mai mic sgomot din afară.

Lovirea ciudată a vântului de pereții casei, ori flueratul lui printre crăpăturile giurgiuvelor, erau pentru mine glasul făcătorilor de rele, cari șopteau în taină, cum să întreji în năuntruive Abia îmi mai țineam respirația și mă sileam să întorc cu grijă foile jurnalului ce țineam în mână mai mult de geaba; căci mi-era peste puțină să mai citesc

Mă desbrac, sting lumînarea, și mă arunc în pat. Cu capul vîrît în plapumă, adorm sub impresiunea fricei mele.

Era gândesc aproape de miezul nopții, când câte-va ciocnituri la ușă mă deșteptară.

Cine să fie? Mi-era tare greu să descui ușa, dar bănuelile se risipiră curënd; căci auzii vocea tatălui meu. Cu ochii aproape închiși, în intunerecul ce mă înconjură, trăssei zăvorul și tatăl meu intrând în casă aprinse lumînarea.

Îi povestii ce se întâmplase (?), în culori mai vii și mai bătătoare la ochi.

Cine este? zise dintul eșind afară, când auzii poarta trântindu-se cu sgomot de stâlpul care o susținea. Nu pricepuse că vîntul o deschisese și acum ea se închidea cu iuțea și putere.

Un ceas și mai bine trecu și eu nu mai puteam dormi. Inchipuirea sgomotului din grădină mai rău nu-mi da pace.

Inchideam ochii, aveam înaintea icoane displăcute. Eram nevoit să-i deschid, ca să piară acele plăsmuiri ale imaginației pusă în mișcare și să nu am de cât realitatea.

Am lăsat pe tatăl meu tot veghind și obosite ploapele se lăsară greoaie peste ochi și... adormii din nou.

*

Lumina zilei asvârlită în raze orbitoare, care se juca cu praful din cameră mă deșteptă. Petrecusem o noapte de frică. Această impresiune se ștersese. Pe urmele ei se ridica acum curiozitatea, care voia să resolve problema din ajun.

Nici un semn nu proba venirea unor făcători de rele; căci, toate lucrurile erau la locul lor.

Intrai în grădină *cu curaj*. Aveam destul ziua. Pe pământ, și printre plantele crescute mari erau întipărite urme de picioare de... mă crede, iubite cititor, nu-mi vine să spun ale cui, mi-e rușine;... dar îndrăsnesc... de *porci*.

Voi muritori, cari nu cunoașteți *frica*, veți rîde auzind de această întâmplare.

Și eu, nu vă fie *teamă*, am făcut haz de *frica* mea din ajun. — Nici nu puteam face alt-fel.

Și dacă ași prinde pe bietele dobitoace care îmi cauzară atâta neliniște și supărare!!

Grig. Teodossiu

NOAPTEA DE PASTE

(Variantă)

În sat tăcere pretutindenă. Din depărtările albastre stele lucitoare se uită la pământul care se pregătește. A creștinilor zi de veselie vine. Omul-Dumnezeu înviază.

Incep a suna clopotele. Nu mai dorm cei obișnuiți a vedea în tainele nepătrunse scăparea sufletelor. Cu pași mari spre locașul sfânt aleargă. Semnul de chemare s'a dat; și ei pot trăi acolo cu a toate țiitorul mai de aproape.

Emoțiune în metalul rece al clopotelor; emoțiune în inimile înfrînte și smerite ale creștinilor. Cristos a înviat! Ici copila care privește cu nădejde în viitor; dincoace văduva și mama ce și plîng (bărbatul și fiul; de jur împrejur, poporul credincios ingenunche inaintea preotului care cântă aria sfîntă...

Te uită pe vale. Satul nu mai doarme; s'a deșteptat. La orizont aurora roșieatică se arată. Pălcuri-pălcuri creștinii pornesc spre casă, cu nădejdea în suflete; căci *Cristos a înviat!*

Grig. Teodossiu

FOLOS SI NOROC

SAU

INCURAJAREA ABONAȚILOR REVISTEI NOASTRE

În curînd revista *Lumină pentru toți* va împlini opt ani.

Cu ocazia începerii anului al noulea introducem sistemul încurajerii abonaților.

În acest scop am cumpărat trei bonuri de câte o sută franci fie-care, din cari două sîrbești și unul franțuzesc, garantate de stat. Cu de aceste bonuri aū căștigat multe persoane de la noi sume mari de bani, unii zeci de mii de franci și alții sute de mii.

Aceste bonuri se vor trage la sorți, în vacanța Paștelui, din 1894, între abonații cari vor fi plătiți înainte abonamentul, pe anul al 9-lea. La această tragere la sorți pot fi față ori-care din abonații noștri, pentru care se va publica din timp ziua hotărâtă.

Abonații noștri au avantajul că participă la tragerea la sorți a trei bonuri, nu a unui singur bon, și ei profită de trei foloase dupe urma celor trei bonuri, adică câștigă 300 lei, plus dobânda 3 la sută pe an, și dreptul de a beneficia la tragerile la sorți de mai multe ori pe an, putând câștiga până la 100.000 lei dupe urma fie-cărui bon.

Abonații cari sunt înapoi cu plata abonamentului până acum, trebuie să plătească mai întâiu datoria și apoi abonamentul pe anul al 9-lea.

Pentru abonații anului al 9-lea se va forma un registru a parte, începând de la No. 1, așa că fie-care No. de chitanță din noul registru va participa la tragerea la sorți.

Afară de aceasta, acești abonați vor putea cumpăra ori-care carte din ale subsemnatului cu reducere de 25 %.

Așa dar, cine se va abona pe anul al 9-lea va avea *folosul* să poseadă revista și celelalte scrieri ale mele în condițiuni favorabile, plus beneficiul să aibă *norocul* a participa la tragerea la sorți la menționatele trei bonuri.

ENIU BĂLTEANU.

INMULȚIREA NAȚIONALITAȚILOR ÎN UNGARIA

INTRE
ANII 1880—1890.

Guvernul unguresc a ordonat, în 1890, facerea recensamentului diferitelor națiuni din regatul lor (afară de Croația). Această statistică s'a publicat acum în urmă:

		în 1880	în 1890	Sporul la sută.
Maghiari	suflete	6,403,600	7,361,207	14,95
Români	»	2,325,838	2,591,947	11,44
Germani	»	1,869,800	1,987,370	6,29
Slovaci	»	1,855,400	1,896,358	2,15
Sârbi și Croați	»	631,990	678,276	7,32
Ruteni	»	353,226	379,713	7,46

Din aceste date statistice, vedem că Ungurii au întrecut în înmulțire pe toate celelalte naționalități, apoi vin Românii, al treilea Rutenii, al patrulea Sârbi-Croații, al cincilea Germanii și în fine Slovacii. Numărul Maghiarilor însă nu poate fi esact, căci toți Israelii sunt trecuți ca Maghiari; afară de aceasta, toți cunoaștem de ce poate fi capabil Ungurul spre a falsifica adevărul în favoarea neamului său. Se poate ca înmulțirea Românilor să fi fost mai mare decât 11,44 la sută, dar mulți dintr'înșii vor fi fost înscrși de autorități între Unguri. Dacă considerăm și emigrarea Românilor în România, care, între anii 1880—90 când s'a colonizat și Dobrogea cu Românii ardeleni, a fost foarte însemnată, în aceste împrejurări excedentul de 11,44 la sută, care constituie numai o parte a înmulțirii naturale, trebuie privit ca o țifără destul de mare; ea este de două ori mai mare de cât sporul Germanilor din Austria, care se știe că sunt un popor foarte spornic. Aceste date statistice ne arată vitalitatea Românilor Ardeleni și trebuie să ne însufle, noi Românilor, o încredere mare în viitorul națiunii noastre.

Statisticu.

NATIONALITĂȚILE¹ ÎN UNGARIA

Revindecările naționaliste ale popoarelor de rase nemaghiare din Ungaria au să ia o nouă formă și o mai mare autoritate. În mai multe rânduri, am insistat deja asupra caracterului înăspriț a conflictelor provocate de absolutismul maghiar, și asupra dreptelor reclamațiunii ale popoarelor cari cer numai restabilirea autonomiei și a garanțiilor de cari ei se bucură înainte de stabilirea Constituțiunii dualiste din 1867.

Dualismul a supus tiraniei ungurești pe Slavi și pe Români cari, de la 1800—1867, se găsea față cu Ungaria tocmai în situația în care se află azi Ungaria față cu Austria proprie zisă. Toți știm cum compatrioții lui Deak și Koșut au abuzat de poziția lor privilegiată, cum au cercat să maghiarizeze Transleltania întreagă și au meritat ura naționalităților sacrificate, trădând angajamentele lor cele mai formale.

Trebue să reamintim legile fundamentale votate de Dieta din Buda, în 1868. Una din acele legi asigura bisericii disidente autonomia lor și dreptul de a înființa și întreține școale naționale asupra cărora Statul nu trebuia să aibe de cât dreptul de supraveghere. Legea relativă la naționalități decreta:

1. Ca ori unde, în administrație și tribunale, ar fi fost introdusă limba uneia din naționalități, va urma și pe viitor să fie limba oficială, în acelaș timp cu cea ungurească.

2. Ca în districtele locuite de Români, Germani și Slavi să se înființeze și susție din bugetul comun stabilimente de educațiune, în cari tinerimea să-și poată face studiile secundare în limba sa maternă.

Putine legi au fost așa de călcate în picioare ca acestea.

1 D-1 Felix Lesneur în jurnalul *République française*, din Paris.

Libertatea presei, autonomia Bisericii, independența învățămîntului au fost suprimate în ținuturile nemaghiare, spre a face loc nedreptăților de tot felul, întemeiate p' o lege electorală excepțională.

Ei bine, contra acestui regim asupritor s'au revoltat Românii și Slavii din Ungaria.

Românii au înființat, la 24 Ianuarie 1892, în București, «*Liga pentru unitatea culturală a Românilor*», al cărui scop este de a cultiva conștiința solidarității în întreaga națiune română și de a întreține o mișcare de natură a justifica misiunea civilizatoare a Românilor în Orient. Apoi, la sfârșitul lui Ianuarie 1892, două sute de delegați naționali, întruniți la Sibiu, au decis trimiterea la Viena a unei deputațiuni sub direcția D-lui Dr. Rațiu, însărcinată să prezinte împăratului plângerile și nemulțumirile rasei române contra administrațiunii ungurești. Cititorii noștri n'au uitat acea manifestație demnă și tristele ei urmări, pentru Români, suferite din partea sâlbaticilor ungarului.

Slavii, mai favorizați, pentru că ei tot au dieta lor, și au păstrat de altfel amintirea vie a intervenirii marelui lor patriot, banul Jelachich în 1848, târați pe de altă parte de propaganda fierbinte a renumitului episcop din Diakovo, Strossmayer, pretind autonomia finanțelor lor și dreptul de a dirige ei înșiși politica lor economică și de a avea un cap al puterii esecutive numit de coroană în afară de orice influență Maghiară, și aceasta numai până când se va reînființa regatul «Triplu și unu» (Croatia, Slavonia, Dalmația), alipit la Austria iar nu la Ungaria.

Din nenorocire pentru popoarele sugrumate de Maghiari, aceste lupte naționale, făcându-se fără coeziune, din cauza desbinării lor chiar, erau condamnate să nu reușească niciodată. Ungurii combătând adversari desuniți, erau siguri, de a-i birui pe rând, unii dupe alții,

precum au demonstrat-o în mod brutal procesele Lucaciū și Hurban-Varzary. De acea Români și Slavii au înțeles necesitatea unei alianțe și au luat de curând o hotărîre care va putea schimba fața lucrurilor.

În adevăr, Români, Croații, Sârbii și Rutenii au delegat la Viena reprezentanți cari s'au întrunit zilele astea și au proclamat ca bază alianței proiectate articolele următoare :

1° Naționalitățile nemaghiare vor urmări fără șovăire redobândirea autonomiilor lor naționale, spre a înlocui progresiv dualismul austro-ungar prin federațiunea națiunilor restabilite ;

2° Un congres general al naționalităților se va ține, la Maiu viitor, în Sibiū sau în Agram, în scopul de a stabili programul definitiv al alianței. Dacă guvernul din Buda-Pesta ar interzice întrunirea acestui congres pe teritoriul transleitan, adunarea s'ar face la București.

3° Un mare jurnal politic va fi publicat la Viena în limba germană pentru a apăra interesele și programul coalițiunii rumâno-slave.

Asfel deci, toate popoarele nemaghiare ale ungariei au să meargă de aci 'nainte mână în mână la recucerirea drepturilor și libertății lor, cea ce este un eveniment grav și ale cărui urmări ar putea foarte bine să modifice constituția monarhiei Habsburgilor. Dorim din inimă ca dreptatea să triumfe până 'n cele din urmă și ca luptelor de naționalități să urmeze unirea și prosperitatea în federalism, adevăratul viitor al Austriei, astfel precum îl înțelesese Hohenwart și Palackii în 1870 și 71.

Românizatorul.

ESTETICA MODERNĂ ¹

Plăcerea frumosului față cu sentimentul folosului, trebuinței și dorinței.

Reintrând în București, după o absență de câțiva ani, și trecând pe strada R., vederea îmi căzu pe o casă noă, mare, înaltă, solidă, construită cu colonne, împodobită cu câteva statui, etc., cea ce mă făcu să mă opresc în loc câteva momente și s'o privesc cu atențiune pe toate părțile; apoi, intrând înăuntru vizitai toate încăperile, observaî distribuția lor, ușile, ferestrele, plafondul, etc. Când terminaî totul, simțiî o mulțumire sufletească, cea ce mă făcu să exclam: «Iat'o casă ade-vărat frumoasă! Vezi, astfel de casă mi-ar plăcea să am și eu!» Zicând așa, eu spuneam în scurt că acea clădire întrunește condițiunile necesare unei locuințe din punctul de vedere al solidității și igienei, al simetriei și armoniei părților față cu întregul și cu scopul clădirii, precum și din punctul de vedere al comodității și bunului gust, adică recunoșteam că acea *operă folositoare* avea un caracter ingenios și plăcut; de acea îmi satisfăcea atât inteligența cât și simțibilitatea.

Altădată aruncându-mi privirea asupra noului Ateneu român, zisei persoanei care mă 'nsoțea: «orice s'ar zice, dar acest edificiu este frumos; mai cu seamă interiorul lui, când îți dai seama de salele cele mari și de ordinea lor, față cu scopul clădirii poate fi proclamat cu tot dreptul de frumos.»

Dacă am da acum peste o construcție mare, solidă, împodobită cu statui, colonne, etc., dar cu ferestre mici, uși înguste, scări strimte și repezi, împărțirea rea a încăperilor, etc., noi am esclama: «Păcat de banii cheltuiți și de munca risipită! Se vede că n'a avut maes-

1. Vezi numerele precedente.

tru bun. » Cea ce ne face să vorbim astfel, este lipsa elementului folositor, este nepotrivirea clădirii cu scopul ei.

Din citarea acestor exemple rezultă în mod evident că sentimentul folosului nu este contrariu plăcerii frumosului și că ordinea este unită cu frumusețea. În adevăr, o operă folositoare poate fi și frumoasă. De aci nu urmează însă că orice operă frumoasă trebuie să fie și folositoare. Astfel o statuie poate fi frumoasă, fără să poată folosi la vre-un serviciu imediat. În schimb însă orice lucru frumos trebuie să aibă și ordine: simetrie, proporție și armonie.

Cu toate că din cele zise aci se vede că sentimentul folosului nu este contrariu plăcerii frumosului, totuși noi am văzut în studiile precedente că învățați ca Kant, Grant Allen și alții pretind să dispartă cu totul aceste sentimente unul de altul; dar pentru noi, în lucrurile esteriore folosul pare a fi o primă treaptă de frumusețe.

Să ne dăm seama acum despre cea ce se petrece în spiritul omului față cu sentimentul folosului și dorinței. Când zicem că cutare operă este folositoare, vrem să spunem prin aceasta că ea răspunde unei trebuințe. Astfel, dacă zicem că balonul este folositor, prin aceasta recunoaștem că omenirea are trebuință de el, pentru că lucrul netrebuincios nu poate fi nici folositor.

Când oamenii au conștiință de trebuința unui lucru, atunci se naște în ei sentimentul dorinței. Astfel, copilul unui țăran crescut la casa părintească nu simte trebuința hainelor fine de camgar nici a încălțăminteii de lac, pe când copilul moșierului, crescut în lux, simte trebuința unor asemenea efecte și de aceea se naște în sufletul lui dorința de a și le procura.

Așa dar, din trebuință, dar numai din trebuința conștientă se naște sentimentul dorinței.

Acum, chestiunea este de a se ști, dacă dorința poate fi prin sine însăși izvor de emoțiuni estetice.

D-l Guyau răspunde la aceasta astfel:

« A dori, a iubi (iubirea se reduce în parte la dorință) este intru cât-va a admira. Credem c'o dorință, o iubire oare-care produce în întreaga noastră ființă o escitare difuză care este plăcută și tinde să devie estetică, cu condiția ca dorința să nu fie prea violentă.

Această teorie a D-lui Guyau este opusă celei a D-lui H. Spencer care susține că trebuința și dorința ce naște dintr-nsa înlătură orice emoțiune estetică, pentru că a căuta un scop bun și folositor vieții este a pierde din vedere caracterul estetic al oricărei acțiuni. Numai când nu urmărim nici un scop folositor vieții, sentimentele ce însoțesc acțiunea facultăților consacrate acestei urmări și plăcerile ce decurg din ele pot fi aprețiate distinct. »

Dar, orice plăcere *intensă* este tot-d'a-una « distinct aprețiată de conștiință, » și noi știm că nu există plăceri mai intense ca acelea ce răspund satisfacerii unei trebuințe vitale precum e-satisfacerea foamei: « ele umplu conștiința mult mai bine ca o plăcere *estetică elementară*, de exemplu plăcerea vederii unei pete luminoase pe un fond obscur sau auzirea unei note de muzică izolată. Pentru acest motiv ne pare decî imposibil a considera dorința și satisfacerea ei cu totul anties-tetică. Din contra, proiectând toată lumina conștiinței asupra obiectului lor, ele îl pot transfigura și a-î crea o frumusețe oarecare. O dorință forte și continuă tinde să grupeze în juru-î toate puterile noastre active; astfel este cazul dorinței sexuale, izvor nesecat de numeroase sentimente estetice.

Viața omului este dominată de patru mari trebuințe sau dorințe, cari corespund funcțiunilor principale ale ființei: respirația, nutrirea, mișcarea și reproducerea.

D. Guyau susține că toate aceste funcțiuni pot lua un caracter estetic. Prima pare indiferentă când o consideri d'întăiu; dar puține emoțiuni sînt așa de profunde și plăcute ca trecerea de la un aer stricat la un aer curat de munte. În adevăr, a respira în larg, a simți sângele purificându-se în contact cu aerul și lot sistemul circulator a relua activitate și putere, această aduce o plăcere așa de mare în cât nu i se poate tăgădui valoarea estetică. — Funcțiunea nutririi este de asemenea accesibilă de emoțiuni estetice; pentru că, 1) sentimentul vieții reparată și renoită, țîșnind pretutindenî din fundul ființei, 2) senzația sîngelui circulînd mai cald prin membre și 3) redeșteptarea vieții prinsă direct de conștiință, toate aceste trei momente constituiesc o armonie adevărată și profundă care are în sine însăși frumusețea sa. — Funcțiunea locomoțiunii nu e mai puțin estetică; căci cine nu simte plăcere să-și manifeste viața internă? Chiar înainte de danș și de mișcările ritmice, simpla acțiune de a se mișca a putut procura omului emoțiuni de un gen înalt. Insuși spațiul liber inspiră o plăcere oarecare estetică și un captiv o va simți foarte bine. — Funcțiunile de reproducere par de o importanță estetică superioară celor precedente; pentru că iubirea, chiar sub forma dorinței, este un element care a avut totdeauna un rol foarte mare în poezie, în plăcerea ce ne cauzează formele și culorile frumoase ale statuariei și picturii, în sunetele duici, încântătoare sau pasionate ale muziceii. În adevăr, tipul emoțiunii estetice este emoțiunea dragostei, și totdeauna amestecată c'o dorință mai mult sau mai puțin nedeterminată și rafinată. Frumusețea superioară este frumusețea femească; și calitățile cele mai demne de admirațiune ce găsim la femei sînt asemenea, în mare parte, calitățile ce dorim noi. Cu dreptul s'a zis că iubirea este sentimentul nehotărît de cea ce omul are trebuință spre

a se completa pe sineși trupește sau moralicește. Și tot iubirea este mai mult sau mai puțin prezentă în principalele emoțiuni estetice. Însăși admirațiunea este o iubire care începe și care-și află plenitudinea, desăvârșirea sa în iubire. Dar și o femeie, să ni se permită exemplul, este iubită pentru că este frumoasă. Arta este negreșit în mare parte o transformare a iubirii, adică a uneia din trebuințele principale ale ființei. Așa dar a privi simțimentul estetic independent de instinctul sexual și de evoluția acestuia, ni se pare tot așa de superficial ca și considerația sentimentului moral a parte de instinctele simpatice.

Dacă organele vederii și auzului, așa de puțin înseminate pentru marile funcțiuni vitale, ne procură percepțiunii aproape indiferente și fără dorință, nici dure-roase nici prea plăcute în sineși, aceasta probează o inferioritate pentru ele din punct de vedere estetic; de aceea în poezie și în literatură se depun mari silințe spre a îndeplini acest defect al celor două simțuri ale noastre, cele mai intelectuale și cele mai abstracte. Aceste simțuri nu sînt singurele cari ne procură emoțiunile estetice, ba încă ele n'au fost la început și nu sînt a zi totdeauna adevărații judecători ai frumosului. Astfel cea ce place ochilor noștri, este adesea tocmai cea ce place celorlalte simțuri, legate mai direct cu funcțiunile vitale, precum este tactul singur sau însoțit de gust, miros, etc. Formele și culorile cari au plăcut d'întăiu animalelor, au trebuit să fie acelea ale lucrurilor de hrană. La poporul incult, ochiul și urechia nu decid imediat despre frumos sau urit, ci ele numai înregistrează judecata celorlalte simțuri. Astfel perele pargamute plac ochiului pentru că le cunoaștem gustul lor cel plăcut.

Așa dar trebuința și dorința sau plăcutul adică cea ce servește vieții, iată acesta este criteriul primitiv al esteticii.

Frumosul pare derivat în mare parte din cea ce poate aduce un profit și din cea ce poate fi dorit; istoricul sentimentului estetic se confundă cu istoricul trebuințelor și dorințelor omenești.

D-l Grant Allen opune funcțiile vitale emoțiunii estetice, totuși recunoaște și dinsul că trebuința și dorința au fost un *factor* principal în evoluțiunea simțimentului frumosului; dar D-l Guyau nu se mulțumește să le recunoască ca un simplu factor, ci susține că ele sunt chiar un element l emoțiunii estetice. Acest element există astăzi și va exista totdeauna. Pentru ce să se stabilească astăzi o opozițiune așa de mare între frumos, util și plăcut, dacă au fost confundate la început?

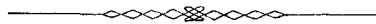
Ni se va spune poate că dorința de felul ei este egoistă și desbină pe oameni, pe când plăcerea estetică îi apropie totdeauna și-i unește. Aci nu e vorba de acel egoism nenduplicit al dorinței și al plăcerilor legate de el: totul e relativ. Sunt cazuri în care însăși plăcerea estetică este exclusivă; dar aceste cazuri sunt rare și pe fiecare zi vor deveni mai rare, cu înaintarea civilizațiunii. Astfel, capetele de operă poetice și literare au ajuns să fie la îndemâna tuturor grație tipografiei; unele din capetele de operă de pictură și statuare pot fi văzute gratis în muzeele publice; operele musicale pot fi gustate în concertele simfonice și vocale în schimbul unei mici sume de bani. Frumusețea însă a fost uneori cauză de desbinări, precum știm din istorie că războiul Troiei a fost provocat de răpirea frumoasei Elene și chiar astăzi se întâmplă în societate desbinări din asemenea cauze. Dar, dacă sub influența civilizațiunii, arta tinde astăzi să devină generoasă, democratică și să desbrace egoismul primitiv, de aci nu trebuie să conchidem că desinteresarea morală este caracterul ei esențial. Negreșit că e un punct, unde emoțiunea estetică cea mai înaltă se confundă pe

deplin cu sentimentul moral: atunci frumusețea și moralitatea nu formează de cât una. Dar această perfectă identitate nu se arată de cât pe cea mai înaltă treaptă a scării. Pe treptele inferioare emoțiunea estetică nu mai diferă atâta de celelalte emoțiuni, cărora le convine a fi împărtășite de mai mulți dacă aceasta nu le micșorează. Bucuria sau suferința împărtășite cu mai mulți stabilește totdeauna o legătură de simpatie între ființe. Oamenilor le place să pună în comun plăceri și necazuri, cu condiția ca însăși plăcerea să nu fie alterată prin aceasta. Se știe că floarea mirosită de mai multe persoane nu pierde mirosul său, un concert poate încânta multe urechi, un tablou frumos poate atrage multe priviri, un aer curat poate satisface mulți plămâni, etc., fără să-și piardă din calitățile lor.

În sfârșit, marea opoziție între frumos și dorință susținută de Cant și scoala evoluționistă nu poate fi exactă, pentru că cea ce este frumos poate fi dorit din același punct de vedere. Orice emoțiune estetică deșteaptă în noi o sumă de dorinți și trebuințe mai mult sau mai puțin inconștiente; astfel când sintem emoționați de un marș războinic, simțim trebuința de a merge, de a alerga, chiar de a căuta să combatem un dușman.

Chiar în dorință există plăcere și perioada de dorință ne rămâne adesea în spirit mai plăcută de cât satisfacerea ei; de aci vin marile plăceri ale poetului care aspiră să trăească viața tuturor oamenilor și care, prin însăși această aspirațiune, o trăește întru câtva. Dar această dorință, numai în parte realizată, implică o suferință: cea ce arată că dinsa are un caracter serios, nu simulat, care cere a fi realizat. Desperarea artistului, care-l târăște lesne la pesimism, este nemăsurată dorință și neputința lui de a-și satisface dorințele.

Eniă Bălțeanu.

CARTI FOLOSITOARE

La redacția acestei reviste au sosit mai multe cărți între cari menționăm următoarele :

I *Curs de Agricultură* pentru scoalele normale, seminare și de agricultură practică, cu figuri intercalate în text de D-l V. S. Moga, ediția II, ilustrată, având 227 de pagini, frumos tipărită, cu prețul 2 lei.

Importanța agriculturii este recunoscută de toată lumea cultă, iar « întru cât privește România, agricultura merită locul întâiu în progresul nostru economic, zice D-l P. S. Aurelian ; ea singură este temelia cea mai solidă pe care putem zidi edificiul nostru economic și social. »—« Toți oamenii de bine sint convinși astăzi pe deplin, adaugă D-l Moga, că fără o agricultură progresivă, starea noastră economică va rămânea cu totul înapoiată ; iar agricultura progresivă se bazează pe știința rezultată dintr'o practică experimentală ; se bazează pe munca și activitatea *agricultorului înminat* ; și pe urmă pe introducerea diferitelor plante agricole în cultura câmpului, cu scop de a se compensa unele pe altele în pierdere și câștig.

« Un popor liber și independent nu trebuie să cruțe nimic pentru cultura pământului, pentru că produsele lui sint indispensabile existenței sale politice și sociale.

« Producția agricolă și un bun sistem economic sint 2 cauze puternice, cari vor ocupa cele mai multe brațe, în deosebite ramuri de producțiune ; iar o cultură raționată a pământului nostru va putea să vorbească și să comande în multe împrejurări politice poate nefavorabile țării noastre.

« În prezenta carte am căutat să dau diferitelor plante agricole, care s'ar putea introduce cu multă înlesnire în agricultura noastră, o mai mare explicațiune, cu scop

de a înlesni folosul ce ar putea avea un bun agricultor din cultura acestor diferite plante, pe de altă parte am adoptat numai măsurile cele noi, adică hectaru, hectolitru, etc.»

«Am mai căutat a introduce în text toate mașinile agricole, etc.

Acest curs cuprinde trei părți; I *Agricultura*; II *Legumicultura*; III *Arboricultura*.

II. A doua carte este *Curs de cultura pomilor roditori, de creșterea albinelor și a gândacilor de mătase* pentru școalele normale, seminare și de agricultură practică, cu figuri intercalate în text, de D-l V. S. Moga, ediția II, bogată în ilustrații, frumos tipărită, 95 de pagini, prețul 1 leu.

Importanța subiectului este așa de mare și cunoscută de toți, în cât nu credem necesar a mai vorbi asupra-î. Afară de aceasta, competența autorului este de notorietate publică.

Nu putem mai bine termina de cât să recomandăm acestedouă cărți tuturor Românilor doritori de înaintarea poporului român.

E. B.

BIBLIOTECA POPULARĂ A ADMINISTRAȚIUNII DOMENIELOR COROANEI

Lucrul manual în școalele primare

Cititorii noștri știu că în această revistă de opt ani, de când apare, s'a publicat nenumărate articole asupra introducerii lucrului manual în școală, prin care s'a învederat folosul lui din toate punctele de vedere. Acum ni se presintă o nouă ocasiune spre a vorbi de această cestiune.

Sînt câteva zile de când onor. Administrație a Domenielor Coroanei ne-a trimis o carte intitulată: *Confecționarea pălărilor de paie cu mâna și cu mașina*, de Dimitrie Popescu,

învățătorul școlii de pe domeniul coroanei Segarcea (județul Doljiu), bogat ilustrată cu numeroase figuri în text. Această carte este a patra din *Biblioteca populară* a administrațiunii domeniilor coroanei.

Înainte de toate credem de a noastră datorie de a aduce sincere felicitări onor. Administrații a Domeniilor și în special d-lui I. Calenderu, care a luat laudabila inițiativă de a publica o atare bibliotecă, așa de utilă țerii noastre în genere și școlii poporului în special. În curând, această bibliotecă se va înăvuți cu alte lucrări, din cari două sunt și puse în lucru. Una din aceste scrieri este un tractat popular de agricultură, lucrat de d-nul Marin Petrescu, fost inspector domeniial, și altă lucrare va fi elaborată de d-nul Antonescu-Remuș, inginer silvic. Dacă toate administrațiunile marilor instituțiuni de la noi ar imita pe onor. domn I. Calenderu în această direcție, cât de repede s'ar ameliora starea populațiunii noastre rurale!

Introducerea lucrului manual în școli este un pas mai mult către realizarea scopului la care tinde școala poporului. Se știe că scopul acestei școli este să prepare pe copil pentru viața în toate privințele, adică să-i cultive mintea, să-i desvolute puterile fizice, să-i formeze dexteritățile de cari va avea nevoie în decursul vieții, etc.

Ei bine, spiritul se cultivă și se înăvutește cu cunoștințe prin învățatura de carte, puterile fizice se desvolutează prin alergările și mișcările făcute afară din școală; dar îndemânările, dexteritățile pentru viața practică, prin ce mijloace se pot forma? Singură întrebuintarea mâinilor, lucrul manual este în stare să facă acest serviciu mulțimii. În adevăr, din punct de vedere igienic, activitatea fizică alternând cu cea intelectuală și atitudinile, — diferite de cele impuse de șederea în clasă, — fac mult bine corpului și ajută desvolutării sale. Din punctul de vedere educativ, deprinderea ochiului și a mâinii face progrese mari, copilul dobândește o apreciere mai bună a foloaselor ordinii și a esactității, curiositatea și atențiunea lui se măresc. Din punctul de vedere al economiei naționale, putem spera rezultate însemnate. Copiii astfel pregătiți vor putea produce mai târziu o mulțime de obiecte de mică industrie, din materii prime de o valoare minimă, din vinzarea cărora țăranul va scoate un venit, care-i va fi de un mare ajutor, în loc să-și petreacă iarna în nelucrare. Totodată prin aceasta vom scăpa de importațiunea streină pentru toate micile obiecte casnice, cari represintă o sumă destul de mare, ca pălării de paie,

coșuri, scaune împletite, cutii de lemn și de carton, lingurărie, mici obiecte de strungărie, etc.

— «Împletitul dă un produs folositor, cere ordine și esacitate, permite curățenie și poate precumpeni influența rea a vieții sedentare, etc.» Atări foloase și altele multe aduce lucrul manual în școală.

Acestea au fost recunoscute și propagate de mai multe secole de către marii pedagogi. Astfel, Amos Comenius, încă din veacul al XVII-lea cerea introducerea lucrului în școală și el da chiar un șir de principii pentru predarea acestui învățământ. De asemenea englezul Locke și francezul Rousseau susțin că copiii sînt datorî să învețe câte o meserie, chiar doă, dar cel puțin una în mod mai complet; iar bunul Pestalozzi a dovedit nu numai cu vorba ci și cu fapta importanța unirii atelierului și școalei. Este destul să ne amintim de instituttele lui de la NeuhoF, Stanz, etc., spre a-l recunoaște de adevăratul promotoriu al punerii în practică a acestui învățământ.

Fată cu importanța lucrului manual în școală și cu propaganda în favoarea-î din partea marilor spirite, este de mirare cum omenirea a stat indiferentă aproape pînă mai acum 20 sau 30 de ani în urma, de cînd impulsul cel mare a fost dat mai cu seamă din Suedia. De atunci încoace, toate Statele civilisate se întrec cu introducerea lucrului manual în școala poporului.

Se știe că și la noi s'a făcut o mișcare în această privință, datorită inițiativei câtorva învățători, revisori școlari și în ultimii ani mai mult d-lui Calenderu, Administratorul Domeniului coroanei, așa că în lumea didactică s'a creat acum un curent favorabil pe acest tărâm; de acea și în ultimele proiecte de legi asupra învățămîntului s'au prevăzut oare-cari dispoziții în această privință.

În ce privește presenta carte lucrată de d-nul învățător D. Popescu, din Segarcea, nu putem zice de cât bine despre dînsa, atît în privința coprinsului, planului, cât și a executării; de acea o recomandăm cu tot dinadinsul tuturor partizanilor introducerii acestui învățământ în școale.

Eniș Bălțeanu.

BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

ISTORIA PEDAGOGIEI

Literatura pedagogică s'a îmbogățit acest an cu o noă lucrare de mare folos pentru toți și mai ales pentru membrii corpului didactic.

În adevăr, D-l Dr. P. Pipoș a publicat *Istoria pedagogiei*, într'un volum de 500 pagini, lucrată dupe cei mai mari pedagogi germani. Opera merită o deosebită atențiune din punctul de vedere a folosului, al cuprinsului, al distribuțiunii materiei și al limbii.

* * *

În ce privește folosul acestei cărți pentru corpul didactic, autorul zice: «Prin studiul istoriei pedagogiei învățătorul va putea străbate mai adânc în știința și arta educațiunii, va ajunge a se orienta mai cu înlesnire în toată activitatea sa, și inspirat de principiile și faptele genilor mari ai culturii, el va privi oficiul său dintr'un punct de vedere mai nalt, și va înainta cu pași siguri spre realizarea chemării sale.»

BCU Cluj / Central*University Library Cluj

Dacă ne întoarcem privirea asupra trecutului omenirii, constatăm că educațiunea a trecut prin mai multe trepte de dezvoltare, căci fiecare popor a înțeles altfel scopul și mijloacele educațiunii. Dar cea-ce a influențat mai cu deosebire asupra educațiunii a fost întâi *religiunea*, al doilea *caracterul național* și al treilea *politica* cu toate legile și dispozițiunile ei. Ei bine, *Istoria pedagogiei* ne arată cum s'a întâmplat cu educațiunea la diferitele popoare în trecut. Pe lângă acestea, *Istoria pedagogiei* mai tractează și despre unii bărbați cari prin teoriile sau practica lor a contribuit la înaintarea educațiunii.

Din indicările acestea se poate vedea cât de important este cuprinsul acestei opere, de unde urmează că ea este interesantă nu numai pentru învățători și educători, ci și pentru orî cine se ocupă cu studiul societății din orice punct de vedere; pentru că cine nu cunoaște încercările și rezultatele din trecut, nu posedă cheia nici pentru prezent, nici pentru viitor. Studiul acestei istorii imprumută cititorului *prevedere, tact și însuflețire în activitatea sa* și-l face să recunoască că adevărul în toate timpurile a fost învingător până în cele din urmă.

* * *

Cartea D-lui Dr. Pipoș este divizată în două părți. Partea I

se ocupă cu educațiunea la popoarele dinainte de Crist; partea II tractează despre educațiunea dupe Crist.

Partea I are 15 capitole, în cari se tractează despre educațiune la Chinezii, Indieni, Persii, Egiptieni, Eleni, Romani și Ebrei; apoi despre Pitagora, Socrate, Platon, Aristotel, Cicerone, Cincilian și Seneca.

Partea II are 43 de capitole, cari tractează despre pedagogia noului testament, despre Primele scoale creștinești, Pedagogia părinților bisericestii, Biserica orientală și scoalele ei, Arabii, Biserica occidentală și scoalele ei, Carol cel Mare, Cavalerismul, Burgesimea și scoalele ei, Universitățile și pedagogii evului mediu. Renașterea studiilor clasice, Reforma și scoalele populare ale bisericii protestante, ale bisericii catolice, Iezuiții și pedagogia lor, Realismul și reprezentanții ei, Port-Royal, Rollin, Fenelon, Pietismul și reprezentanții săi, Rousseau, Filantropismul, Seminare pedagogice, Pestalozzi, Eslele, Asilele de copii, Grădinele de copii, Orfelinatele, Institutele pentru orbi, surdomuți și idiotii, Pedagogii moderni, etc., etc. În fine, ultimul capitol se ocupă cu educația la noi, la Români.

* * *

În ce privește limba cărții este în genere curat românească și înțeasă de toți Români; căci, deși are ici colo câte un cuvânt local, dar din întregul cuprins se pot înțelege.

Pentru ca cititorii noștri să cunoască mai bine această carte, vom reproduce câte o bucată mai interesantă în această revistă.

E. B.

POȘTA ADMINISTRAȚIUNII

La această Administrație s'a primit din Decembre trecut o carte poștală nesubscrisă, în cuprinsul următor:

«Salut D-le Bălțeanu,

«Mi s'a-ău trimis câte-va numere din revista D-v., dar v-ăd «că de la... nu mi s'a-ău mai trimis, primiți 10 lei pe care v-ă rog a-ăi lua de la copila mea Sabina, pensionul central de «fete, și regulați trimiterea foii.»

Așa se sfârșește această carte poștală fără nici-o semnătură, de aceea nu i s'a putut da nici un curs. V-ăz-ănd că nu mai sosește nici-o deslușire, rugăm pe D-nul autor să binevoiască a ne da cuvenita lămurire.— Pe cartea poștală se vede ștampila poștei Pitești.

Administrația.